



Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek och är fritt att använda. Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library and is free to use. All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.





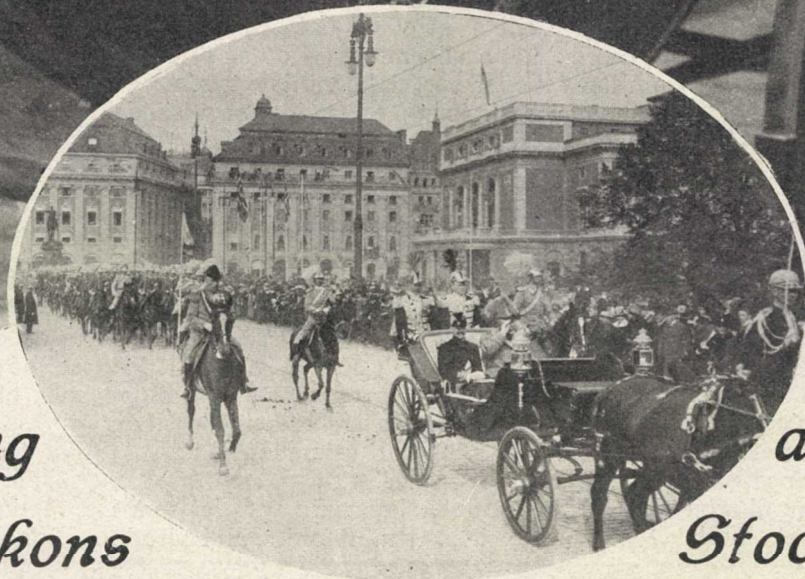
HÖGSKOLAN

ILLUSTRERAD TIDNING
GRUNDLAG
FÖR KVINNAN OCH HEMMET
FRITHIOF HELLBERG

SONDAGEN DEN 22 SEPTEMBER 1918.

HUFVUDREDAKTÖR:
ERNST HÖGMAN.

RED.-SEKRETERARE:
ELISABETH KREY-LANGE.



*Från konung
Haakons*

*ankomst till
Stockholm.*

Pressfotobyrå.

En dag hos Karl Johan och Desideria.

För Idun af
Elisabeth Kuylenstierna-Wenster

SVERIGE, SOM SÄGES HYSA KARLEK till allt gammalt och fornt, medan det med barnlig lust famnar det nya och okända, frossade år 1823 på rika och glada intryck. Ingen hade just sorjt mycket, när gamle kung Karl fem år tidigare lades till sina fäder. Om den lille slöe och knarrige gubben satt där med sin eviga patience eller ej, var alldeles likgiltigt för hans undersåtar. Det bästa han gjort för riket, menade många, var att lämna regeringstommarna från sig till den unga örn, hvilken segerrikt flugit öfver många slagfält, innan han nådde Thule och där lät vingarna domna.

Också Hedvig Charlottas lifliga prat och beständiga trippande kring "gröna bordet" var ett bleknadt minne. Den enda, som representerade det gamla konungahuset var en liten skrumpen och för det mesta bortglömd prinsessa, "Albertina", som stockholmsgaminerna kallade henne.

Eljes var som sagdt allt glänsande nytt och särskildt detta år fängslande intressant, ty hofvet hade två kvinnliga attraktioner till de förut redan kända och värderade manliga. Drottning Desideria, som hittills endast flyktigt gästade Sverige, frusit och längtat där, hvarefter hon återvänt till sitt älskade Frankrike, hade nu på allvar sagt Paris farväl. Med sin vackra svärdotter, Josefine Beauharnais hade hon den 13 juni anländt till Stockholm, och som bekräftelse på sitt hjärtas uppoffring, men också som ett uttryck för sina känslor lät hon prägla en vacker skådepenning med Oscars och Josefins bröstbilder inom inskriften: "Tout pour eux."

Svenskarna mindes en helt annan Desideria än den de nu sågo. Det vill säga, utom hofkretsarna hade man knappt sett den furstinna, hvilken den 9 januari 1811 satte en liten smal, ovillig fransk fot på sitt blifvande rikets snöjäckta jord. Mörner, den märklige ambassadören, hvilken förstätt att på eget bevåg skaka fram en tronpretendent under sin kurirkappa, hade visserligen beskrifvit Desirée, den sprittande lifliga och underbart flickaktiga lilla fransyskan, men hon var ej alldeles hvad man väntat. Att den store Napoleon en tid glödande älskat henne och kallat henne sin blifvande maka, skänkte hennes lilla person en gloria af makt och betydelse. Dock var det ej nog för att tillvinna henne beundran. Hon var så snäll; hon ville alla väl, hette det också. Hon blandade sig aldrig i politiken, inverkade icke på Bernadotte, skaffade sig inga ränksmidande gunstlingar, men — hon — fransyskan — var de tröga svenskarna för apatisk. Ack, man var rädd för en återuppstånden trädocka sådan som Sofia Magdalena och det irriterade de sista gustavianerna att se kronprinsessen sitta där i drottningens salong, fläktande sig med solfjädern, fast hennes små barnafingrar blånade af köld. Blef då kronprinsen eld och lågor under ett samtal och hotade han att döda och tillintetgöra alla, som trotsade hvad han nämnde lag och rätt, mumlade hon oafbrutet bakom solfjädern: "Il ne tuerait pas un chat! Il ne tuerait pas un chat."

Denna hägkomst var den starkaste af Desideria, därför att den i all sin godmodiga anspråkslöshet visat, att hon kände sin mans karaktär. När hon nu som drottning återkom, hade hon många bittra erfarenheter med från sitt eget land, och hennes yttre började stämplas af medelålderns skarpa signet. Solfjädern var för det mesta bort-

lagd och hon själf gled undan i en hemmets och familjelifvets tillbakadragenhet, som gjorde henne otillgänglig för hofvets smicker och folkets prat. Men en länkande och kännande kvinna satt dock på Sveriges tron. Hon har gjort mycket godt, ehuru utan all braskande pomp, och det Welhagen säger i sin dikt till henne, kan ock tillämpas på Sverige:

"Mangt et Billed fra de dybe Dale skal med Omhed følge hennes Fjed, sige hende med en stille Tale, at hun eier deres Kjærlighed."

Så underligt det kanske låter, känner man nästan ett behof af att affärda drottningen för att få bredd och längd tillräckligt åt kungen, åt den försvenskade Jean Baptiste Bernadotte från Pau. Meningen är endast att skildra en dag af Karl Johans lif, sådant vi ha det från dagböcker och hofkrönikor. Året 1823 har blifvit valdt därför, att då ännu inget knot försports annat än i kungens missfänsamma inbillning. Landet låg soligt och fredligt lugnt omkring sin härskare, de stora drabbningarnas hjälte, de politiska stridigheternas kufvade, lätt skrämde martyrer.

Karl Johans bragdlysande ungdom kastade sin glans öfver hela hans lif, och i utlandet fortfor han att vara den baldde, snillrike krigaren. Så skrifver generaldirektören Magnus Huss i ett bref, dateradt Dresden, att han hade en stående fråga att besvara: "Sie lieben wohl in Schweden ihren König, den Mann mit dem Adlerblicke," och då detta jakande besvarades, tillades vanligen: "Ein so geistvoller Mann kann wohl nicht anders als Liebe verdienen."

Intelligens, ett bländande yttre, en flytande välfalighet, den utsöktaste älskvärdhet i umgänget (förutsatt, att humöret var godt), så tecknas Karl Johan af närstående svenska samtida. Trolle-Wachtmeister säger dock, att om man drag för drag betraktade Bernadottes ansikte, kunde det kallas fullt genom dragens oregelbundenhet. "Den stora näsan i förening med den liksom ansiktets nedre del, tillbakagående pannan, gjorde profilen till en triangel och gaf ansiktet denna så ofta anmärkta karaktär af örn, hvartill och hörde det blixtrande uttrycket i de mörka små ögonen, som tindrade under den framskjutande nedre delen af pannan. Dessa ögon, hvilkas genomträngande egenskap fru Staël finner så märkvärdig, hade en rörlighet och en uttrycksfullhet, som jag icke kan beskrifva, och hvarmed jag icke kan jämföra hvad jag sett hos någon annan", fortsätter Wachtmeister skildringen. Och vidare: "Uti lugna ögonblick och i glada samtal, som han så gärna sökte, men som han vanligen förvandlade till nästan monologer lyste dessa ögon af godhet, af glädthet och af finesse d'esprit. Det småleende, som då så ofta satt på hans läppar var verkligen intagande, och den lilla anstrykning af malice, som sällan felades, skämde ej bort det angenäma, snart sagdt hänförande uttrycket. Var återigen sinnet under vredens inflytande, så ljungade i dessa blickar verkligen förfärliga strålar. Den, som hunnit vänja sig vid dessa utbrott tillräckligt för att ej bringas ur fattningen, märkte, eller borde kunna märka, att den vreda blicken saknade det uttryck af ädelhet, som hörer, att jag så må säga, till den idealiserade, högsinta vreden. Det var något motbudande däri, som jag ej kan återgifva, äfvensom jag alltid däri saknade det uttryck, som inger förtroende."

Karl Johans sängkammare var det rum i hans våning, hvilket mest oförställt visade

människan, skild från monarken, därför kan det vara af infresse att beskrifva rummet sådant det tedde sig senhösten 1823.

Strax till höger mellan en dörr och ett fönster stod ett järnskåp, hvarti förvarades statshandlingar, pärlor och juveler. I fönster-nischen två fåtöljer, tyngda af tjocka pappersluntor, framför fåtöljerna ett bord, beläckt af den brokigaste litteratur, statsvetenskap, kokböcker, supliker och kalendrar. Kakelugnen i fransk stil med bronspendyl och bronskandelabrar. I kakelugnsvrån åter en fåtölj, där kungens lefvande skrifmaskin, general v. Holst hade sin gifna plats. Åter en fönsternisch med fåtöljer och två uppslagna spelbord, också de dignande af papper och böcker. Emellan garderobsdörren, och den, som leder utåt stora salongen, står en respektabel jordglob. Vid salongsväggen en mahognichiffonier, hvaröfver drottningens porträtt myser. På långväggen mitt emot fönstren, en fåtölj och en lång kanapé, upp-tagen till hela sitt omfång af räkenskaper och kartor. Den enda lediga sittplatsen är hans majestäts egen röda länstol invid högst densammes säng.

Och här, innanför sängomhänget af grön damast slumrar drottningen, ty klockan är icke half nio än, och först vid niotiden släpps lif-medikus Edholm in. Kungen har mycket lågt bäddadt under sitt ymnigt papiljotterade huvud, men högt vid fötterna och varmt sedan, både det vadderade fäcket och en couvrepried fodrad med gråverk. På kommoden, inom räckhåll för den kungliga handen står den outhärliga eau-de-Cologne-flaskan, och ligger den lika outhärliga stapeln af hvita näsdukar. Rullgardinerna äro neddragna och dessutom uteslänges det möjliga dagsljuset af långgardinernas hvita siden-våder. Temperaturen är hög härinne, 23° Celsius. I Gustaf III:s tid eldades aldrig detta rum, då kalladt "lilla sängkammaren", men nu är iskylan ett minne blott.

Det är icke lätt att inkomma till kungen, ty hans person är väl bevakad. Men när tiden är inne, så där omkring half elfva, går en belrodd lakej ronden och öppnar först deubbattangerna till stora galleriet. Både lås och regel få hvar natt göra tjänst, så öppnas dör-rarna till "hvita rummet", därefter de till salongen, och slutligen drages den järnstång bort, som från detta håll barrikaderar kungens sängkammare. Åt andra hållet bevakas ingången af en kammarjämnare, en lakej, en löpare, två hästgardister.

Hans majestäts galliskt spirituella liflighet vaknar med honom själf. Visserligen ligger han helt stilla och säger till hofmarskal-ken: "J'aime assez faire le paresseux", men tungan och ansiktet utveckla den mest energiska verksamhet, alls icke afbruten af den frugala första frukostens inmundigande. En kopp café au lait, serverad i förgylldt silfver är hela anrättningen. Sedan vidtaga strax dagens praktiska angelägenheter.

Kungens starkt utvecklade ekonomiska sinne retar de flotta svenska hofkavaljererna, som alltid praktiserat konsten att ösa guld ur tomma pungar. Hans majestät går in på detaljer, "bråkar om ljusbitar och priset på hjärpar". Det är småaktigt, heter det, men ordning blir det i Karl Johans hofhållning. Drottning Kristina var icke småaktigt, tvärtom så storslagen — att inga hofräkenskaper kunde föras det sista året af hennes regering.

Klockan half ett måste hans majestät lämna

Iduns byrå och expedition,

Mästerns väg 45 Stockholm.

Redaktionen: kl. 10—4. Expeditionen: kl. 9—5.
Riksb. 1646. Allm. 9803. Riksb. 1646. Allm. 6147.
Red. Högm.: kl. 11—1. Annonsskont.: kl. 9—5.
Riksb. 8660. Allm. 402. Riksb. 1646. Allm. 6147.

Iduns prenumerationspris:

Uppl. B, med julnr:	Uppl. A, utan julnr:	Uppl. C, praktuppl., med julnr:
Helt år Kr. 10:50	Helt år Kr. 10:—	Helt år Kr. 14:—
1:a halfåret » 5:20	3 kvartal » 7:60	Half år » 7:25
2:a halfåret » 5:80	Half år » 5:20	Half år » 7:25
Kvartal » 2:60	Kvartal » 2:60	Kvartal » 3:75
4:e kvartalet » 3:25	Månad » 1:—	Månad » 1:35

Iduns annonspris:

Pr millimeter enkel spalt:

35 öre efter text.	Utländska annonser:
46 öre å textside.	40 öre eft. text, 45 öre
20 % förhöjning för	å textside, 20 % förh.
särskildt begärd plats.	för särsk. begärd plats.

sängen och det är ett påkostande ögonblick. Ändligen komma dock stöflarna, les bottesmolles af fint läder med papperstunna sulor på. Dessa skoplagg utbytte han ej heller mot tjockare, när han begaf sig ut. För att bli våt om fötterna var han icke rädd, men när han en gång dyblöt uttalade sin alltid öfverdrifna ångest för en konspiration, sade spanke ministern Moreno till honom:

"Savez-vous ce qu'il faudra faire pour que vous soyez sans inquiétude pour votre personne dans ce pays-ci? Faites-vous seulement faire des galoches."

Hans majestäts toalettbord inflyttas och kungen rakar sig själf. Det händer, att han glömmet, att han är intvålad, så just nu, då hans allt i alla grefve Brahe embrasseras på båda kinderna, så att han ser lika löddrig ut som kungen själf.

Det är besvärligt att taga upp papiljotterna, än besvärligare att rycka bort de talrika grå håren, men det måste ske.

Drottningen kommer in en stund, slår sig ogeneradt ned och pratar. Det höga herrskapet duar hvarandra. Samtalet är glädligt. Franska glosor surra och klinga.

Buljong och bordeaux serveras. Hennes majestät drar sig tillbaka. Kungen går i konseljen.

Klockan fem serveras middagen, och nu går kungen ned i drottningens våning. I salongen samlas man. Kungens svit och drottningens ordnas efter fastställt ceremoniel, men i dag liksom tyvärr så ofta låter hennes majestäts hofmästarinna vänta på sig. Hon är alldeles ohjälplig med sin sölighet denna grefvinna Tacher de la Vagéré, född Clary, och systerdotter till Desideria. Ändligen finner sig den kraftiga, blomstrande damen, och strax uppstår en amper, vredblixtrande dialog mellan Karl Johan och henne. Hon får aldrig det rätta begreppet om mannens öfverhöghet, den hetsiga grefvinnan.

En del små läckra extrarätter, hvilka bilda en konsellation omkring kungens tallrik lugna dock upporet. Det roar hans majestät att pröfvande sticka gaffeln i dessa delikatesser och bjuda de närmaste sittande smaka. Han beställer också en flaska malvoisir. Naturligtvis finns den i beredskap. Alla sorter måste vara till hands, ifall högst densamme önskar annat än det öfliga portvinet och madeiran.

Nu flödar talet öfver kungens läppar skämtsamt, sprittande lifligt. Han berättar krigshistorier, anekdoter pêle-mêle, men oafbrutet fånglande.

Det var under slaget vid Grossbeeren han fick det första intrycket af sina blifvande undersåtars likgiltighet för toaletten och för deras onödiga ifver i fält, menar

B Ö N.

SLOCKNA SOM ETT LJUS SOM

brunnit ner,

domna som en våg som svallat ut,
dö vid svag musik — se där det slut,
hvarom tyst jag ber.

Känna hjärtat slå allt mera tyst,
medan ljusen brinna sällsamt blekt
i det rum, där jag som barn har lekt,
af min moder kysst.

Söfvas af en dämpad melodi
spelad på en gammal spröd spinett,
medan ljusa minnen glida lätt
som en syn förbi.

Slockna som ett ljus som brunnit ner,
domna som en våg som svallat ut,
dö vid svag musik — se där det slut,
hvarom tyst jag ber.

HANS-GOSTA TÖRNELL.

han och så följer anekdoten om de begge officerarna, hvilka störtade in till prinsen, där de mottogos af kallduschen: "Comme vous voilà, messieurs! Vous avez l'air de brûlés de maisons; allez done vous faire la barbe et revenez vite."

De måste underkasta sig operationen. Hans majestät försäkras leende, att deras krigarära vann på en snyggt rakad haka.

Grefve Brahe ler blidt och glädes åt att slippa snubbor vid bordet. Det är en olycklig mani hans nådige herre har att brusa ut vid målliderna, om hans humeur är luguberl.

Drottningen säger icke mycket. Hon har alldeles nyss börjat sin dag, ty hon lär sig aldrig fatta, att icke också de långa mörka förmiddagarna höra natten till. Under de senare åren, då de begge kungliga makarna ej längre intogo gemensam middag, lät Desideria servera sig dejeuner à la fourchette vid fyratiden och middag framåt midnatt.

Middagen är slut och man återvänder till salongen, där kabinettskamarherren bjuder deras majestäter kaffe och likör. En stund fertgår konversationen, men drottningen annonserar sin afsikt att besöka operan, och kungen går upp till sig.

Half tio serveras te och strax därefter supé, detta i drottningens förmak.

När hennes majestät fått af sig teaterroben och iförts en vid, spetsgarnerad friskappa, beger hon sig alldeles ensam upp till Charles Jean för att badinera en stund. Hon kryper upp i Holstens stora länstol och försvinner nästan i dess famn.

Kungen sitter med fötterna på spisristen. För varm blir han aldrig, trots heftan i rummet.

Hennes majestät talar om den nya hofdräkten, till hvilken professor Fredrik Westin gjort upp ritningen. Nauckhoff, hofmarskalcken har tillåtit sig kalla broderiernas arabesker "en dröm om gamla lapelbårder."

Kungen ler. "Nauckhoff est un méchant sans esprit."

Och han gäspar högt. Drottningen instämmer. Ljusen brinna sömnigt i bronskandelabrarna. Kabinettskamarherrn därute i hvita rummet tillåter sig en diskret hosning. Dagen bör få ett slut, innan man hinner allt för långt på den nya.

Det lilla hvita knytet i länstolen kommer långsamt på fötter. Hon omfamnar sin make erligt fransk sed, en lätt snuddande kyss på hvardera kinden. Så trippa små fötter ned för slottsrappan, små fötter, som haft så svårt att vänja sig vid svensk grund.

Natt och mörker sänker sig öfver kungaborgens djupa lugn, nufid och framtid förefalla tryggade. Ornen med de breda vingarna och blickens skärpa har nått målet och slagit sig till ro för dagar och år. —

Två decennier senare skulle Bölfiger sjunga:

"Låt honom ej vid årens kväll med saknadsblick se bort till annat haf — till annat fjäll, långt mera skönt än vårt.

Du land, som honom valde fritt, lär att din kung förstå!
För dig han tänkt, för dig han stridt,
för dig han dör också.

Så tystnar dagens sorl en gång, då hörs en annan röst, som sjunger sent, men sant en sång ur minnets djupa bröst."



FINLANDS BLIFVAND. KONUNG OCH DROTTNING

återfinnas, märkta med X, i den gruppbild af tyska furstepersonligheter, som återgifves här ofvan. Från vänster: 1. Tyske kejsaren. 2. Tyska kejsarinnan. 3. Prins Adolf af Schaumburg-Lippe. 4. Prins Waldemar af Preussen. 5. Prins Heinrich af Preussen. 6. Prins Friedrich Karl af Hessen (Finlands blifvande monark). 7. Hertiginnan Charlotte af Meiningen. 8. Prins Adalbert af Preussen. 9. Prinsessan Margaretha af Hessen-Cassel (Finlands blifvande drottning). 10. Prinsessan Viktoria af Schaumburg-Lippe. 11. Prinsessan August Wilhelm. 12. Prinsessan Eitel Friedrich. 13. Hertiginnan Victoria Luise af Braunschweig. 14. Hertigen af Braunschweig. 15. Prins Joachim af Preussen. 16. Prins Oscar af Preussen. 17. Prins August Wilhelm af Preussen. 18. Kronprinsessan Cecilie. 19. Prins Eitel Friedrich. 20. Prinsessan Irene af Preussen. 21. Hertigen af Sachsen-Meiningen.

IDUNS KOKBOK är den bästa kokbok för det svenska hemmet. — — —
8:de upplagan nu utkommen.
ELISABETH ÖSTMAN. Pris kr. 7: — inbunden. — — —

Konstfliten Förening för hemslöjd och Konsthantverk.
Försäljningslokaler: Gamla Högskolan — — — Göteborg.

* Folkhögskolan Hvilans femtioårsdag. *

DET VAR SENIORN bland våra svenska folkhögskolor, som den åttionde september fyllde femtio år, den äldsta, en af de mest och bäst kända läroanstalter af detta slag i riket, och därtill den enda, som alljämt kan glädja sig åt skolans utveckling följes af samma vakande öga, som med en varm glimt af ungdomstro och förtröstan i blicken hälsade de alla första lärjungarna för 50 år sedan, då dessa tvekande satte sig på de smala skolbänkarna i Hvilans gamla inrökta — krogssal.

Hvilan har nämligen i hädangångna tider varit ett af de många rasteställen, på hvilka Skånebygden var så olyckssaligt rik. Endast för de mycket gamla är det oregerliga krogslivet ett kvarblifvet minne, så långt ligger det tillbaka i tiden, men däremot erinrar sig många med glädje, hur

”från gamla krogens bruna skägg det droppade en vår vid längans vinterhvita vägg i forna droppars spår. Men klarare än vårar förkom klangen inom karm och dörr och dagern smög sig ljus kring krogens gamla hus.”

Dåvarande docenten vid Lunds universitet, doktor Leonard Holmström kallades 1868 till föreståndare för den nybildade skolan, hvilken nästan på prof började sin verksamhet; och intill för tio år sedan ha doktor och fru Holmström styrt hem och skola för ständigt växande ungdomsskaror, först uteslutande manliga, men snart äfven kvinnliga. Det har varit och är alljämt en mycket stor lycka för Hvilan, att föreståndarens hustru med ljusst och klart förstående af sin makes gärning fyllt en god och klok moders värf och som en trofast, intelligent arbetskamrat stått vid mannens sida. Detta gällde fru Holmström, och gäller kanske i än högre grad hennes dotter, fru Malin Holmström-Ingers, en mångsidig, djupt och rikt begåfvad kvinna.

Fastän tusen och åter tusen främlingar dragit in under Hvilans tak och ånyo lämnat dess goda, trygga fred, har genom ett halft sekel hemmets hård hägnats af medlemmar ur samma familj, och däri ligger en sällsam styrka. När doktor Holmström kände, att krafterna började svika för det allmer omfattande arbetet, de ständigt ökade kurserna, kunde han med fullt förtroende öfverlämna rektorsbefattningen åt sin svärson, doktor Enoch Ingers, hvilken från 1906 fram-



Från vänster: Dr Ingers, fru Malin Holmström-Ingers, fru Holmström, dr Holmström.



Detalj af gården.



Folkhögskolan Hvilan, gamla skolan. — Otto Ohm foto.

gångsrikt ledt skolan. Fru Holmström hade redan från dottern Malins ungdomsflickstid lärt sig uppskatta ”lilla Malins” betydelse för Hvilan, och om också den skillnaden förefinns, att den gamla rektorsfrun var kvinna, den unga rektorsfrun kvinna, så ha de dock många gemensamma egenskaper, gagneliga för det stora hushållet på omkring 200 personer eller mera.

I första korthet må här redogöras för Hvilans utveckling. Redan 1874 brann den gamla krogen ned och ur askan reste sig som en fågel Fenix det solida nya skolhus, hvilket pryder sin plats än i dag på grön och frodig Skåneslätt. Vidare

tillkom en anseelig gymnastiklokal och ännu en byggnad, där landmannaskolan inrymdes. Det bör påpekas, att fastän denna skola har Alnarps landbruksinstitut till alla närmaste granne, sköter den sig med själfständig kraft och respekteras af den mäktiga kollegan. —

Omkring 600 gäster uppvaktade det tydliga mycket omtlyckta födelsedagsbarnet. Tidigt på morgonen började lyckönskande skaror samlas på gården under de susande vårdträd, hvilka sett släkter följa på släkters gång. Och de forna eleverna, som så talrikt infunnit sig, fingo säkerligen alla ett intryck af att vara hjärtligt välkomna. Det var icke till tvinande tradition och förblekta hägkämster från ungdomsdagar de återvändt utan till samma lif och lust och kraft, som en gång dragit dem inom sin trollring.

Allt verkade så blommande friskt och ungt på Hvilan, trots att många grånade hufvuden samlats kring folkhögskoleveteranen. Han själf var ännu eld och gnistorna flögo fändande omkring. Där talades, där sjöngs. Förr och nu fannade hvarandra i tro och tillförsikt, och öfverallt kände man en utsträckt och öppen hand, som ville trycka ens egen.

Förunderligt värmande, hemligt var det på Hvilan, och intet ögonblick hade man den pinande förnimmelsen af programgenomtröskad fest. Spontan och glad som om alla och en hvar haftrödt ungdomsblod i ådrorna, möttes deltagarna i de löf- och blomsterdekorerade salarna eller ute under septemberhimmels skyltak, där sången klingade unison.

Den allrådande hjärtliga stämningen, hvilken icke ens svek under höglidstalen, gjorde så godt, gaf en så välgö-

Från Smålandsbygd.

Skisser af HEDVIG SVENDENBORG.

III. I prostgården.

RÖD MED HVITA KNUTAR LIGGER DEN där mellan de stora lindarna och midt på gårdsplanen står ett stort gammalt äppelträd, ett träd som bär de härligaste grawenstein. Inne i de låga rummen lysa fuchsior och perlargonier i fönstren mellan de hvita gardinerna och de enkla björk- och furumöblerna tala om en gången spartansk tid då man föga frågade efter hur man satt eller låg.

Men noterna på hyllan och de gamla fina böckerna i skåpet måla däremot om en fin och väl odlad själens kultur och de skinande väldiga kopparrännarna i köket om att man aldrig varit någon kostföraktare där i huset.

Skär i hyn och med ännu lysande blå ögon under det hvita håret sitter prostinnan på förstugubron och spritar ärter.

Lite emellan ser hon bort mot den slingrande backiga vägen som går i bukter upp för höjden och ner i sänkan, där ån slingrar sitt silfverband. — I dag kunde de gärna komma från Blomkulla, tänker hon, när jag har en smula nybakadt sedan sammanträdet i går. Och med en liten suck tänker hon på hur anorlunda det är nu mot förr, då hon med gifmilda händer alltid kunde låta gudsgåfvor strömma ut från prostgården. Och det var rakt som ogörligt att få folket att förstå att deras gamle prost,

Guds talesman, verkligen var satt under samma hårda ransoneringslag som alla andra. Att något kunde tryta i prostgården det ville ingen tro. Föga anade de hvad det kostade af uppoffring och besvär att hålla allt gående ungefär som förr — i det yttre. Hur den långa hvardagen blef det angick ju ingen. Inte

kunde man begära att deras sockenbarn skulle förstå att hvarenda småbonde hade det bättre än deras prost i dessa omkastningens fider, då rik är fattig och fattig rik.

Men se där uppför backen kommer en hel karavan och ner för backen kommer en annan. Prostinnan skuggar med handen för ögonen. Minsann är det inte skollärarns båda äldsta söner, de båda som gåfvo sig hufvudstupa ut till Finland och som man inte sett till sedan dess och tillsammans med dem några af blomkulla-kusinerna. De ha så mycket att språka om, att de tydligen hvarken höra eller se. Utanför de solformiga hvita grindarna stöta de samman med de andra som komma från Blomkulla gård. Ett ögonblick stanna de utanför grindarna och språka och så går vägen för dem alla upp mot prostgården.

Liflig och munter springer prostinnan emot dem, medan prosten står med sin långpipa och ler på trappan.

— Hvad han röker?

— Torkade körsbärsblad och jordgubbsblad och lite lavendel då och då, för det tycker hans lilla fru så mycket om.

— Men kan det vara nyttigt?

Prosten ler ett godt leende. Nyttigt! Inte behöfver han tänka på hvad som är nyttigt.

Han som snart fyller åttio två år och aldrig haft en dags sjukdom.

Först måste gästerna nu, som alla andra år, gå rundt till södra gafveln och se på utsikten.

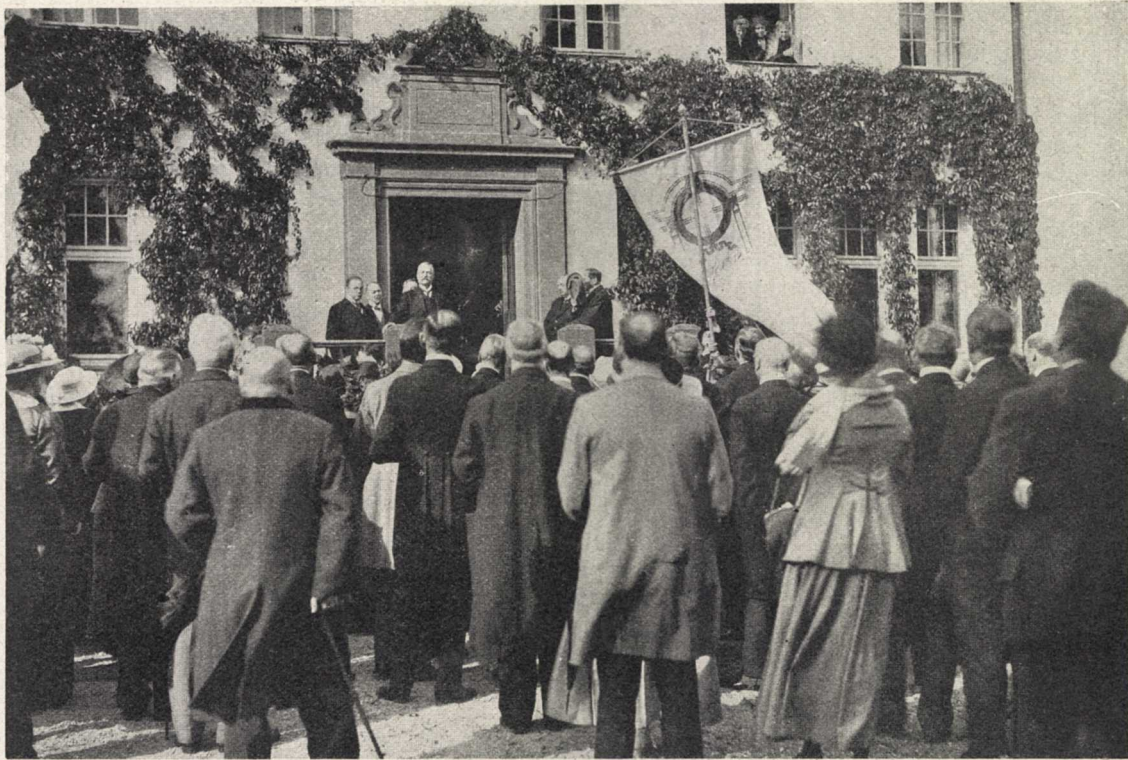
Närmast på andra sidan kyrkogårdsmuren ligga fattiggravarna i hägn af klockstapelns som tecknar sin fjälliga kupol och sina fina pelare mot en den fagreste bakgrund. Milvis bort ser man som på en gobeläng skogar och fält, byar och glimmande vatten och längst bort vid horisonten blåna höjder som smälta in i himmelen.

Och sedan måste man se hur prostens underbara kaktussamling frodas. Dessa taggiga grågröna fingestar som då och då skänka lif åt de praktfullaste blommor som naturen har att ge, utgöra den gamles enda jordiska passion.

Under tiden har prostinnan dukat ett sådant kaffebord som numera egentligen endast hör drömmen till. Sorterna sju och dessutom en rykande varm saffranskrans. När gästerna plocka fram sina medhafda sockerdosor, så slår hon blott med sina små knubbiga händer: — Aldrig i hennes tid komma gästerna att få ha socker med sig.

En liten stockholmsfru går fram till bordet, blir först blossande röd, sedan nästan grönblek, och så lyfter hon på gräddkannen med det gula feta innehållet: — Jag har drömt ibland om nätterna, säger hon sakta, att jag fick en hel kopp full med riktig grädde att dricka och när jag vaknade så kunde jag gråta af bara längtan.

Det kommer så underligt från den eleganta världsdamen i tunn hvit moll, äkta spetsar och pärlor i öronen. Utan vidare tar prostinnan en kaffekopp, fyller den till brädden med grädde och säger: — Se så, lilla barn, drick nu bara. Medan du är här skall det åtminstone inte vara en dröm. Kom ihåg att hvar dag står en sådan kopp



Invigningen af Gustaf Fredriksons "Höstsol", ålderdomshemmet för sceniska artister. O. Ellqvist foto.

rande ro åt misstroget irrande tankar och bekräftande bättre än flödande vättalighet, att Hvilan är ej blott lärokurs utan också hem för skånebygdens ungdom.

Folkhögskoletankens principer skola icke dryftas här, men jämnlöpande med dem går en tråd, hvilken måste vara lefvande röd i arbetets gråa väf. Den tråden hade ej bristtiden, ej egennyttan smusslat undan ur hjärtan och vilja hos de styrande på Hvilan, och det var därför jubileet blef en jubelfest i ordets vackraste betydelse.

Rent praktiskt sedt, voro arrangemangerna beundransvärda, och fru Malin Holmström-Ingers måtte vara en krona bland husmödrar, som kunde åstadkomma detta jättegille dagen lång med förstklassig servering och skånsk kalasmat. Hvarken den godda kaffven eller spettekakan saknades.

I en synnerligen anslående bordvisa, hvilken sjöngs så mangrant som man gör det här vid Sundet, hette det också:

"Ett ställe vet jag i Skåneland,
ej bättre ställe jag vet försann

i hela världen den vida.

De gamla lindarna susa där,
och sommarkvällen så ljuflig är,
och sången stiger så ren och skär,
när solen sjunker till hvila."

Sedan femhundra mätta gäster troppat ut ur matsalarna, vidtog ånyo föredragen, främst ett af den sjuttioåttåriga doktor Holmström, hvilket visade, att den långa arbetsdagen avslutades med en tankeljus afton utan de töcken, hvilka vanligen skymma åldringens inre blick.

Det är en utsliten liknelse att tala om vikingen, som står i stäfven på sitt skepp och skådar utåt hafvet, hvilket han pröfvat i mången hård dust, men dock alljämt älskar. Den liknelsen må emellertid få användas här om den gamle, hjärteunge skolmannen, hvilken säkerligen för sin idés skull ridit ut många stormar på lifshafvet, men som alljämt med glada ögon ser ut mot hafvet och dess brusande sänger.

Det blef afton också på denna dag, och septembermörkret föll öfver slätten, men

mörkt fick det ej bli i ljusets fristad. Ett sjuttioatal unga flickor samlades med tända ljus, hvilka de höjde i starka, unga händer, medan de drogo fram på skolgården under afsjungande af en fackelsång, författad till 50-årsfesten af Anders Österling.

Om det var den sista sången, som sjöngs, vet jag ej. Vi hade under dagens lopp varit med om så många, men när de alla förklingat — också i erinringen, skall dock en dröja kvar för sin djupa, trygga, äktskånska slämnings skull.

"Lysen, I gårdar, hvita fram ur hösten
som silfverskrin med undangömda skatten!
Minnen, ni tysta, höjen varsamt rösten
som dagen höjs ur tungt fördrömda natten!
Med er skall väckas ord ur tyngda brösten
af er skall räckas ungdomskällans vatten."

Vänordens kedja, glädjens gyllne kedja
den lindas likt kring rika som kring arma
länkar vår håg, att samma bön vi bedja
om broderhåg att broderligt förbarma.
Glimmar väl än på tidens onda svedja
i hoppets mull med vår förtröstan varma."

E. K.-W.

Femton år.

Novell af ELSIE NORDENSVAN.

(Forts. o. slut.)

"ON VOUS ATTEND," SADE JUNGFRUN och gick sin väg. Så hans jungfru talade franska. Och hjälpte henne inte af med kappan.

Det var inte hennes drömde, aristokratiska ungararbetsrum, det hade hon redan förra gången märkt, ett litet murrigt och nerrökt rum, öfversvämmadt af fotografier, fotografier på väggarna, på borden, i ramar, på skålar. Den gräsliga röken! Hon tyckte hon skulle storkna i dörren. Knappast hade hon slagit sig ner, förrän han tände en ny cigarr. Han frågade inte, om hon tillät. "Det blef mig en vana att röka i Ryssland."

Men där sulto de i alla fall på tu man hand. Det var samma smala, mandelformade ögon, där guldet simmade i ett fuktigt svart, samma mjuka mustasch och skägg som silke. Dragen kring munnen doldes af silket, där trodde hon energin låg fördold. Han såg knappast ut som en man. Viljestarka och stora drag, drag, som förrådde bundna passioner, inte ens hon kunde upptäcka några. Pannan var slät, och kinden, den svarblåskiftande kinden, var lika slät. "Väl maskerad", flög det genom hennes hufvud, "en lyckad mask!"

"Har ni läst på?" frågade han torrt. Det var hans åttonde lektion för dagen.

"Jaa — mycket", tillade hon. Nej, nu var det där igen, det var fasan, den satt i strupen och drog ihop den som en ränsnara. Nu kände hon igen sig sen förra gången. Själfbevaringsdriften reste sig inom henne. "Denna skönhet är fadd," tänkte hon, medan hon rabblade oregelbundna verb, och stakade sig i detsamma. Han hämnade sig.

"Croire, croyant, cru, je..."

"Nå?"

"Je crois, je crus — faire, faisant, faisé..."

"Halte!" Han reste sig, röd. Så kolerisk, han hade då temperam... Andlös satt hon och väntade hugget, bröstet värkte, det ryckte vid munnen — hon såg inte boken, inte bordet — och hufvudet föll ner mot handen med ett krampaktigt ryck, som giljotineradt. Och hon grät, grät ljudlöst, silt och hela världens lidande. Gråta nu, det var idiotiskt, och det var delvis därför också, som hon grät — öfver att hon börjat. Men nu var ju ändå allt förspildt.

Minuterna gingo. Ändtligen såg hon förstulet åt sidan. Hon hade visst oklart väntat på något, att få känna en arm om sin nacke, en smekning i håret och höra en vänlig bas, som sade: "Gråt inte, Harry," som pappa hemma. Men monsieur Lemont var försvun-

nen. Han hade gått ut och rökt slut sin cigarr. Där satt hon, sönderknust. Framför henne på bordet stod en stor fotografi af ett barn. Hon speglade sig ofrivilligt i glaset. Jojo, svullen, upplöst, röd som en gris. Ögonen svedo. Skulle han inte komma tillbaka? Skulle hon hinna rädda sig undan? Ut i tamburen, ta kappan på armen, fly utför traporna... I det samma kom han igen, som om ingenting händt. De lämnade verben. Han tog hennes öfversättningsbok och slog upp den. Ut ur boken föll hennes fotografi.

"Ah, la belle danseuse!" Han såg henne upp och ned.

"Det är jag," svarade hon ovillkorligt. Han bet föraktligt i sin fina mustasch. Det hade han inte behöft, nog begrep hon, hur smaklöst det var — nu när det var för sent. Hon stirrade fatalistiskt i bordet och kände sin mun så proppfull af grodor, väntade bara dystert på hvilken, som härnäst skulle slinka ut. Lika mycket! Allt var ohjälpligt. I dag var hon dömd till undergång.

Hon började läsa i Colomba. Monsieur Lemont steg upp från sin stol, tände med mycket buller och många afbrutna slickor en ny cigarr och började vandra omkring i rummet. Hörde han inte på? Hvarför skulle hon då läsa? Tankarna gled hopplöst i sär —

— "La la, la la," mumlade monsieur Lemont med cigarren i gipan "som en maskin, tout à fait comme une machine — mademoiselle, förstås ni, hvad ni läser?" ropade han plötsligt på ren svenska. Fortsättningen blef inte bättre. Hon hade tömt sin bägere i botten, nu gick hon på bara, allt skulle ha ett slut. Hvarje mening föreföll henne så ny och obekant, som om hon aldrig hade sett den förr. Ty hon hade förlorat tron. Eller rättare: Hon hade fått en ny, orubblig tro, den, att hon inte kunde.

Om han åtminstone sutte stilla! Rummet var ändå tillräckligt laddadt.

En minut kan bli lång, och en sådan lång och ödesdiger minut kan förklara mycket. Från ångslan hade hon gått till förkrosselse, från förkrosselse till den slöaste känslolöshet — nu när hon inte hade ett uns att förlora, började hon långsamt resa sig, och det i ett hat. Ja, hon hatade honom, som det pinade djuret hatar sin plågar. Böjd som en sprättbåge, hufvudet sänkt öfver boken och luggen i ögonen, läste hon, utan att fatta och utan att vilja fatta. Hon såg honom inte, visste inte, hvad han hade för sig därborta.

"La nuit était belle, la lune se jouait sur les flots, le navire voguait doucement au gré d'une brise légère. Miss Lydia n'avait point envie de dormir, et..."

En skräll på pianot! Hon for upp. De stodo emot hvarann och mätte hvarandra med vaksamma ögon en sekund — som två hundar — han, vid det uppslagna pianot, drog med hela handen öfver klaviaturet. Han skrattade med hufvudet tillbaka-lutadt. Nu såg hon hans mun och en massa små gula tänder.

"Så vackert, tycker ni inte!" mumlade han, men hejdade sig genast. Det dåliga humöret var öfver, och timmen var snart slut. Hon kastade en ostentativ blick på klockan i hörnet. Tio minuter till. Det var inte att tänka på.

"Monsieur Lemont," sade hon och var glad, att hon lyckades hitta ett ord, "jag skall inte pröva er längre. Jag skall genast..." Kinden glödde af vrede, vreden jämnade vägen för henne och gaf henne en oväntad säkerhet. Det gula ögat mörknade till djupt

och väntar på dig här, så länge du blir här nere.

Och så glider samtalet naturligtvis in på myndigheternas besynnerliga sätt att behandla lifsmedelsfrågan i allmänhet och Stockholms i synnerhet — som ju snart sagdt kan liknas vid en belägrad stad, då all tillförsel in till de hungrande tusentalen görs svårare och svårare för hvarje dag som går. Utanför stadsportarna stå de som makten hafva och ropa till alla vägfarande: — Ni måtte väl för himmelens skull inte komma in med några födoämnen till staden. Ni måtte väl veta att det enda som får föras in i landet genom våra hamnar är pianon, alabaster och löständer, och hur kan ni då vara så lättsinniga att komma med föda till Stockholm.

Men hvad skall man med löständer att göra då man ingenting har att tugga?

Men för att komma ifrån den eviga pinande lifsmedelsfrågan vänder sig kusin Vera till de nyss hemkomna unga finlandshjältarna, den ena är sexton år, den andra ett par och tjugu: — Säg, frågar hon tjuguaringen, aldrig kan väl lifvet bli det samma för er, sedan ni varit ute i alla de där färderna. Jag menar att ni kan väl inte se på lifvet och tingen på samma sätt som förut?

Den unge mannen, som redan är färdig pastor och var ute som fältpredikant, ser lite rådvill ut. Han vet tydligen inte hvad han skall svara på frågan.

— Jag vet inte, säger han trefvande, det har just inte gjort stor skillnad, tycker jag. Det är redan så aflägsat alltsammans. Och då man var midt i det så var det också så överkligt. Det är bara diktarna som göra det till något ingripande.

— Ja, men när ni blef skjuten i knät, då ni stormade Tammerfors, då var det kanske ändå inte så värst överkligt.

— Jo det var det visst, kom det lite sammanbitet och kort, då hade man ju ingen annan tanke än att hanka sig med. Att inte falla i de röda djurens våld. Man föredrar att hänga tillsammans med sina egna.

— Nå men du då, vände sig någon till sextonåringen, du tyckte allt att det var kusligt i alla fall?

— Asch, det var väl ingenting. Det är mycket värre då man läser om det i tidningen. En gång sköt jag ihjäl en kärring och inte det heller var något.

— Sköt du —? vi stirrade mållösa på honom.

— Ja, jag postade utanför banken och så kom en sådan där röd ragata ut med en hel bunke pengar, och då hon sköt på mig så sköt jag igen, förstås. — Det lägger sig som en iskyla öfver den soliga lilla prostgården.

— Ja, det är en underlig tid vi lefva i, säger prosten slutligen sakt och ungdomen förstår nog inte att den bär ändå djupare ärr i själen än på kroppen när den kommer åter från sådana erfarenheter.

— Å, det är bara prat, mumlar sextonåringen, medan den unge pastorn alltjämt håller på att det bara är skaldet och pennskaft, som ingenting sett eller varit med om, som göra det till något så djupt ingripande. Nå ja, det får väl bli framtidens — den nu uppväxande generationens — sak att visa hvem som får rätt. Den åttioårige prosten eller den tjuguarige pastorn.



Prästgård i Småland.

brunt, och monsieur Lemont såg för första gången, hur söt hon var. Nu såg han den breda Gustaf-Adolfskragen och lade märke till, att hon klädt om sig sedan i skolan på förmiddagen. Han log ett besväradt litet leende, hon plockade ihop sina böcker.

I detsamma gick dörren upp, och en svart-hårig unge tittade in.

"Jouez, papa," bad han. Harriet kände genast igen barnet från porträttet på bordet. Men fruntimret i det randiga förklädet skyndade till, sträckte in ett par långa, seniga armar (i halvkorta ärmor) och drog honom ut genom dörren.

"Gå med mamma, Jean," sade monsieur Lemont.

Och Harriet log. Det förvånade henne nästan, att hon inte slog till ett flatskraft. Gift! Han var gift! Och med henne! Och de femton flickorna hade aldrig lyckats upptäcka den släta ringen bland alla de andra. Förträffligt! Hon vände sig bort och skulle haft lust att spotta åt honom och hela denna dumma historia. Jojo, det var hennes roman. Den var mer än tillräckligt banal.

"Hvad är jag skyldig för mina lektioner?" sade hon affärsmässigt och tog åt sin väska. Det var en tillfredsställelse att få betala honom, det gaf som ett ögonblicks öfvertag. Han var inte Musset, inte skalden, romantikern, hennes drömmars José, det var en fattig lärare som hundra andra — som tog hennes tia och växlade. Hon for med blicken öfver rummet till afsked, öfver några nötta bokskåp, ett bord med en nerdrädd schagduk och oräkneliga fotografier, mörka, broderade gamla gardiner. Hon mönstrade allt en sista gång — och kände sig lite bättre till mods. Det hade inte motsvarat hennes förväntningar, det hade inte visat sig vara, som hon tänkt sig. Och därför gick hon. Utan orchidé.

4.

Harriet vred och vände sig i sin säng. Ansiktet brände, och händerna kändes heta och tunga som klumpar. Hon blundade för att slippa se en hvit stolsrygg. Fast hon ju visste, att det var en stol, hade hon sina svaga stunder. Hon suckade, en djup, oändlig suck, och knep ihop ögonen — och såg en hvit fläck, som växte och blef till ett hufvud, afhugget, nej, hon ville inte se, borrade ansiktet in i kudden — där lyste det emot henne igen, blekt, i ett stort mörker. Det förändrade sig. Det var ju månen. Men nu igen, ett flickansikte med ett skott i fanningen, det ena ögat trängde ut ur sin håla — nu föll det ut — "Nej, nej, jag vill inte," stönade hon, "jag måste motarbeta allt sånt här!" Utan att märka det tänkte hon ordagrant doktors ord. Klockan slog tre.

Hvad skulle det bli i morgon, om hon inte kunde sova i natt heller? Trött och doften, trött och ledsen. Hon skulle inte opp i skolan, det var midt i julloftet. Men ändå.

När det var så omöjligt, när hon bara blef alltmera klarvaken, fände hon ljuset och började skriva ett bref. Hon låg i sängen, stödd på armbågen, och skref ett af dessa bref, som man aldrig skickar af — som förefalla en att rymma en värld, emedan det ligger en värld mellan hvarje rad, men som tyckas så betydelselösa, när den orätta läser dem, eller när man efter åratals hittar dem i en gömma och förvånad läser igenom dem.

Långsamt skref hon. Det gick en kvart ibland vid en punkt. Hon kände sitt lif dra förbi.

"Jag är så ensam," skref hon. "Molensam. Hvem skulle jag tala vid? Vid mamma? Då tror hon jag håller på att bli galen som morbror Erik." Hon bet i pennskaffet, drog täc-

ket upp öfver ena axeln och skref — det ena arket efter det andra. Hvarje sida förde henne närmare den sjuka punkten, och slutligen skref hon, med något darrande hand:

"Zayda är bränd nu, både hon och José. Fröken vet inte, ingen vet, hur vi skilldes, Monsieur Lemont och jag, och det skall ingen få veta. Bara det: Jag föraktar honom!" Hon andades ut af lättnad. Men en tår föll ner på papperet (bläcket slog i). Den gällde fortsättningen. Hon dröjde med att skriva ner den. "Men det är något annat, som följt med, något, som är mycket värre. Jag föraktar så förfärligt mig själf!" — 'Ångesten sammanpressar min strupe'. Hon smålog bittert, när hon hörde sig tänka som en bok. Jaså det är så det känns. Det var själföraktets dofva, fruktlösa ånger, som salt som en kväfning. Men hon doppade pennan på nytt och skref, inte längre på raderna, utan hur som helst, nu förstod hon, att fröken aldrig skulle komma att få brevet.

"Hur kunde jag tycka, att han var något! Att jag bedrog mig själf så groft! — För att få en roman — till hvarje pris —

Jag önskar bara, att jag vore död!" nästan ristade hon i papperet och kastade pennan. Men i tankarna fortsatte hon: "Då skulle ni gråta." Hon såg det så lifligt för sig. Där gick hennes mamma i lång svart slöja, släpande sig fram vid pappas arm, och där pastor Ekberg, som skulle ha konfirmerat henne, och kamraterna, en lång mörk rad bakefter den hvita kistan. Papperet och portföljen gled ner i golvet med en duns. Hon rullade ihop sig till en enda knut och skalf af långa, förtärande snyftningar. — Där hissade de ner henne i den blomsterhöjda kistan.

"I himmelen, i himmelen
man inga tårar ser — —"

Fru Fulda for upp ur sin sömn och knäppte på det elektriska ljuset. Där stod Harriet och fingrade på hennes säng. Harriet? Kallsvetten pärlade om pannan, hon sluddrade lite på målet.

"Mamma," hviskade hon och såg framför sig med ett par aldeles tomma, utgråna ögon, "hvad de än kan tro, så vet du ändå, mamma — att jag är klok. Jag är inte galen. — Jag inbillar mig så mycket ibland," flämtade hon. "Men det har ingenting med "dem" att göra!"

"Dem", det var de sinnessjuka.

"Harriet, Harry, min älskling, min enda!" Modern tryckte henne intill sig och kysste hennes brännande ögonlock, vyssjade henne som ett litet barn, drog henne upp till sig i sängen och slog läcket och båda armarna om henne. Harriet smålog som en trött gammal människa, men en klok människa, och somnade på fläcken, föll i sömn, som en sten, som går till botten.

Röster från skilda håll.

Bondepoeten i Värmland.

I en genom Iduns redaktion mig tillsänd anonym insändare, undertecknad "A bientôt", har påpekats, att den af mig såsom original af den värmländske bondepoeten Gustaf Abrahamsson (se Idun n:r 26, 27 och 28 denna årgång) förmådde julhymnen: "Sion, din bidan var lång i årtusen", icke kan göra anspråk därpå utan är en förvanskning af en i Söndagsskolans sångbok n:r 37 införd hymn med samma innehåll och i hufvudsak lika ordställning. För påpekandet, hvilket dock ingalunda förringar den gamle bondens diktarförmåga, beder jag härmed få tacka, samtidigt med att det bringas till Iduns öfriga läsares kännedom. Omöjligt är ej, att ännu en eller annan verk kan anföras som mer eller mindre plagiat, det vore nästan märkligt, om så ej kunde ske, enär det ju just ligger i själfva folkdiktningens natur att ofta medvetet "låna" och sedan omarbetsa och vidaredikta. Det ofvan påpekade exemplet är dock alltför påtagligt för att utan vidare förbigås. HELGE KJELLIN.



Ingeborg Walin 50 år.

EN HÄRLIG LÖRDAGSEFTERMIDDAG I BÖRJAN af juni för precis 40 år sedan åkte undertecknad i sällskap med tre andra glada ungdomar i de första "tonåren" in på den lilla trefliga klockargården i Leksand. Far och mor stodo på trappan och välkomnade sina kära barn, som nu återvände hem från sina respektive skolor. Medan de första hälsningarna utbyttes, hördes ett rammel i den inre trappan, ett nyfiket ansikte med ett par mycket ljusa blå ögon och omgifvet af stramt åtkammadt hår tittade fram i dörren, och ut störtade ett litet långbent spektakel, hoppade upp på gästen, som stod något åt sidan, och hviskade i dennas öra, under det hon bestod en kraftig omfamning med både armar och ben: "Får jag kyssa dej?"

Naturligtvis fick hon det. Och därmed beseglades vänskapsförbundet mellan Ingeborg Walin och hennes äldre systems skolkamrat, som blifvit inbjuden att följa med från Stockholm till Leksand för att tillbringa det långa, sköna sommarloftet i det gästfria Dalahemmet.

Sju år senare knöts det gamla bandet fastare, då vi båda antogos som elever vid Kongl. Högre Lärarinneseminariet och blefvo kamrater under tre år. Ehuru den yngsta till åren, kom Ingeborg Walin snart att genom sitt lugna, alltid och mot alla vänliga sätt, sina gedigna kunskaper och sitt samvetsgranna arbete inta en bemärkt plats både som elev och kamrat. Många af det lilla barnets älskvärda egenskaper återfann jag hos den nyss fullvuxna unga flickan, men den forna ysterheten hade lämnat plats för en mera behärskad glädje, och retsamheten, ja, den kunde man blott då och då spåra i ett älskvärdt, aldrig elakt eller hvasst och stingande skämt. Jag tror mig tala i allas namn, då jag kallar Ingeborg för en idealisk kamrat.

De ämnen, för hvilka Ingeborg under studietiden mest intresserade sig, den praktiska läggning hennes begåfning röjde, den ordning och klarhet, som utmärkte hela hennes arbetssätt, gjorde henne särskildt lämplig för en undervisningsgren, som vid denna tid ännu icke haft någon plats på skolschemat, nämligen undervisningen i huslig ekonomi, för det i våra dagar så omhuldade skolköket. Och då hon efter förberedande studier i utlandet blifvit utsedd till föreståndarinna vid Högre Lärarinneseminariet och Normalskolans nyinrättade hushållsskola, den första i sitt slag i vårt land, visade det sig snart, att ej ett lyckligare val kunnat göras.

Hennes arbetsdag har varit lång — den har ej kunnat begränsas till några vissa timmar — och ändå har hennes tid räckt till för allmännyttig verksamhet utöfver det obligatoriska arbetet. Sålunda är Ingeborg Walin numera statens inspektris för landets folkskolor, inspektris för den nya typen husmodersskolor och medlem af Folkhushållningskommissionen.

Men äfven för den som besjålas af ett aldrig så brinnande nit i sitt kall är hvilan ljuf och efterlängtd. Och ingenstädes skänker den så med fulla händer af sitt goda åt den med arbete öfverhopade föreståndarinnan som i det kära hemmet i Leksand, icke längre den gamla klockargården, utan det forna fäbodstället Lindåker, beläget högt uppe på den mäktiga Asleden långt borta från det jaktande lifvet nere i kyrkbyn. Vid detta hem är hon fäst med de starkaste band, dess dörr har hon samman med en äldre syster tidt och ofta öppnat för trötta, af olika anledningar arbetsodugliga varelser, som där hämtat krafter till nya tag.

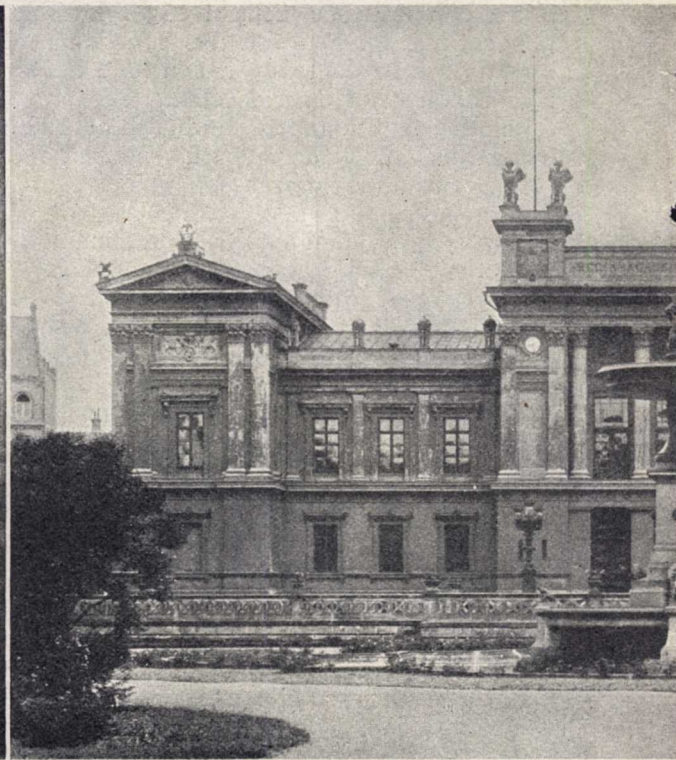
Den 17 september fyllde Ingeborg Walin 50 år. Må dagen blifva henne god och glad! Och måtte det förunnas henne kraft att ännu länge, länge kunna verka i det kall, som, icke minst i våra dagar, är af så stor betydelse. E. A.



KARL X GUSTAF, som först omfattade tanken på en lundensk högskola. (Porträttet, utgången från Ehrenstrahls ateljé, tillhör universitetet i Lund.)



BISKOP PEDER WINSTRUP. Prokansler vid Lunds universitet 1671—1676. Uppgjorde på Karl X Gustafs begäran planen till ett universitet i Lund. (Efter porträtt i Lunds universitets bibliotek.)



UNIVERSITET



SAMUEL PUFENDORF, berömd filosof och rättslärare. Professor juris naturæ et gentium vid Lunds universitet 1668—1676, sedermera svensk historiograf. (Porträttet efter C. Mörths målning å Lunds universitet.)

DEN 27 SEPTEMBER HA TVÅ OCH ett halft sekel förflutit, sedan universitetet i Lund högtidligen invigdes. En rik insats i svensk kultur och svenskt bildningslif har den sydsvenska akademien under denna tid betydtt — i första hand genom utbildning af lärare, ämbetsmän, präster, läkare etc., hvilka i sin ordning fört välsignelsen af sin tids bästa upplysning och kunskap vidare till folkets bredare lager, ej blott i Skåne och södra Sverige utan vida upp i det svenska landet, hvarifrån studenter i växande flockar vallfärdade till Lund. Och de bidrag till i vårt land bedrifven vetenskaplig forskning, som lämnats af vid det södra universitetet verkande lärde, skulle vi näpeliggen vilja undvara. *Ur Regia Academia Carolinas annaler lysa emot oss*

GENOMSNITTSSTUDENTEN, SOM I VÄRA dagar har sin dagliga gång mellan Lundagårds ärevärdiga susande almar, lönnar och lindar, som från Akademiska föreningens matsalsfönster förströdt blickar ut öfver runstensskullen, Sven Lagerbrings byst och universitetsplanens grodfontän för att se hvad klockan är slagen på det antika templet i Zetterwallsedition, som numera utgör kärnan i det lundensiska universitetet, reflekterar helt säkert ganska föga öfver hur litet af de akademiska attribut, han dagligen ser omkring sig, varit med från början och som rätt nu skall fylla 250 år. Man har väl annat att tänka på och syssla med de snabbt förrinnande år det anses tillständigt, att man ligger på sin kandidat eller magister, ja t. o. m. om det så skall vara licentiaten eller graden. Det vore annars ut från denna synpunkt lätt nog sagt — det är bara den till vänster mellan Lundagård och universitetsplanen belägna röda tegelstensbyggnaden med det medellidsaktiga utseendet, hvarpå man visst knappast har något bestämdt namn nu, sedan universitetsbiblioteket flyttade in i nybyggnaden på Helgonabacken. Såvida man inte kallar det seminariebiblioteket, efter en af de mest kända uppgifter det numera fyller. Att universitetets historiska museum och mynkabinett också är inrymdt ofvanpå dess mörka vin-



ARCHIATER ERASMUS SACK, ADLAD SACKENSKÖLD. Professor i anatomi och botanik och en af de första berömda lärarna i medicin i Lund. (Efter Jean Haagens kopia af Kaspar Kenkels porträtt å Lunds universitet.) Foto H. Hedeman-Gade.

Lunds universitet

namn sådana som Samuel Pufendorf, Andreas Rydelius, Sven Lagerbring, Andreas och Kilian Stobæus, Carl Adolff Agardh, Esaias Tegnér — för att blott nämna några af de allra största, hvilka såsom lärare varit fästade vid Lund och som på olika andens och vetandets fält gjort sig väl förtjänta af andens odödlighet — och bland från universitetet utgångna lärjungar finna vi namn som Haquin Spegel, Jesper Svedberg, Carl von Linné, Olof von Dalin, Thomas Thorild, Bengt Lidner, Erik Johan Stagnelius, Pehr Henrik Ling.

deltrappa af tjocka ekplankor är en hemlighet känd för några få specialister, och för resten är det inte heller lönt att pränta detta faktum för djupt i skallen, ty dessa sistnämnda institutioner hålla i alla fall på att flyttas hän till det stora huset mellan Tegnérstatyn och Domkyrkan. Hvilket tills i fjol varit Zoologisk institution efter att först på Tegnérstid vara nytt biskopshus, då "Zootis" i stället bodde i biskop Billings nuvarande residens vid Sandgatans öfre ända.

Men som sagt huset på Lundagård, hvars ursprungliga gamla namn, *Lundagårdshus*, kanske förtjänar återupplifvas, är det första egentliga akademihuset. Det har visserligen sedan Roskildefreden vid flerfaldiga tillfällen ändrat utseende på torn- och takkrön, byggts till en våning högre o. s. v. Men dess stomme stod där redan i tiderna förut och var en anseelig adelsmansgård, i hvars doftande hage, som en och annan krönika nogsamtl mäter, mången dansk och skånsk ungersven i näktergalsförljufvade

Ur
akad
öda
Några t
ord
Otto



Från Lundagård. Efter olje



ET I LUND.

CONFESSIONARIUS BERNHARD OELREICH. Prokansler vid Lunds universitet 1668—1672. Ävägabragte universitetets grundande. Död som superintendent i Bremen 1686. (Efter samtida porträtt i universitetsbiblioteket i Lund, till hvilket Oelreich skänkte sitt bibliotek.)

KARL XI, under vars regering universitetet grundades. (Porträttet, utgången från Ehrenstrahls ateljé, tillhör universitetet i Lund.)

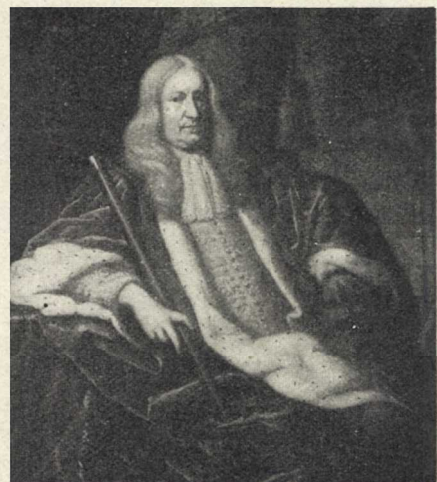
et fyller 250 år.

en
emis
en.
ablåer i
af
Lundh.

Grundadt i en stormfylld tid med syfte bl. a. att försona och utjämna motsatser har Lunds universitet vid sidan om sina vetenskapliga och kulturella uppgifter uträttat mycket oskattbart arbete, icke minst genom att som en sydlig utpost för det norra Skandinavien närma detta och den sydligare gruppen af en naturligt samhörig, af onda öden splittrad, folkfamilj till hvarandra. Var detta än icke ett klart fattadt mål i akademiens första år, då maktintressen snarare ville bjuda motsatsen, så blef det icke desto mindre snart ett helt naturligt,

själftaget värf för dess lärare och ungdom — ett värf som, länge bortskyndt, nu åter mot bakgrunden af en mörk världshorisont kommit att framstå i ny klarhet. I det samarbete, som kräves för att återuppbygga ett bättre europeiskt kultursamhälle efter kriget, är Lunds universitet numera helt visst också rustadt och beredt att hand i hand med Nordens öfriga högskolor taga del på ett värdigt sätt, i enlighet med sitt väsensnamns förpliktelser.

Af mera framträdande epoker i de skiftande och ofta ej så litet romantiska öden, Lunds universitet under de fem förflutna halfseklerna haft att genomgå, lämnar en af våra lundensiska medarbetare, här nedan en fängslande skildring.



GUSTAF OTTO STENBOCK, grefve till Bogesund. Lunds universitets förste kansler 1668—1685. (Efter Ehrenstrahls universitetet tillhöriga målning.)

aftonstunder svärmade med en dotter af det då synnerligen olärda Lundagård. Öfver hvilket dock Nordens äldsta metropolitankyrkas tvillingstorn kastade sin kulturhistoriskt ärevärdiga skugga.

Vet kandidaten för resten, när främlingen i hans sällskap eventuellt utbreder sig öfver denna katedrals beundransvärda medeltidsarkitektur, att af det tempel, som grundlades för åtta, nio sekler sedan högst få synliga stenar återstå, att det till det mesta är ett c:a 50-årigt byggnadsverk af puristisk "rekonstruktion" på det gamla förfallnas och förbyggdas grund?

2.

Lunds anor som lärd stad äro mycket mera än två och ett halft sekel gamla, ehuru universitetet blott har denna ålder. Lund är ju kristendomens och den kristna kulturens äldsta grund i Norden. Den med Laurentii kloster förenade domskolan är de skandinaviska ländernas äldsta lärosäte, och vid sidan af denna grundade fransiskanerna, gråbröderna, sitt

studium præcipium, där man redan i grå medellid kunde blifva filosofie kandidat eller som det då hette baccalaureus. Och härifrån kunde lärjungar utsändas till Tysklands högskolor eller till det collegium lundense, som från slutet af 1200- till frampå 1500-talet fanns vid världsuniversitetet i Paris.

Själftva Martin Luther har personligen spelat in i bibehållandet af Lund såsom bildningscentrum. När den katolska kyrkan föll, var det nämligen på personliga föreställningar af Luther och Bugenhagen i bref till Kristian III af Danmark som domkapitlets och domkyrkans förmögenhet skonades och därmed de bildningsanstalter blefvo i stånd att fortfa, som voro grundade på dessa och som i sin tid skulle bilda det materiella grundlaget för planen på ett svenskt universitet i Lund. Ända till fram i slutet af sextonhundratalet var den nya lutherska domskolan i Lund, som leddes af en vid domkapitlet fästad teologie lektor samt superintendenten, berättigad att meddela tillräcklig undervisning för kyrkans tjänst. Kristian IV lade till denna skola ett gymnasium illustré i Lund med fem professorer, i resp. ämnen teologi, latin, grekiska och hebreiska, logik, fysik och matematik.

3.

En marsdag strax efter Roskildefreden



BISKOP ANDREAS RYDELIUS. "Den man som först lärde filosofien tala svenskt tungomål". — Privatdocent vid Lunds universitet 1699—1710, därefter professor i logik och metafysik till 1732, sedan teologie professor, domprost, biskop och prokansler vid universitetet till 1738. (Efter Alex. Kastmans Lunds universitet tillhöriga porträtt.)



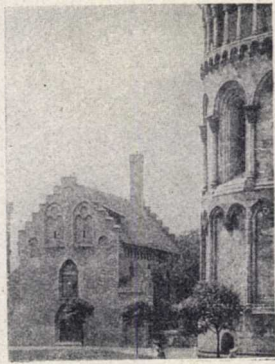
målning af Pehr Eklund.

gick Karl X öfver Öresund till Helsingborg för att se på sina utan svärdsdrag inom deras gränser vunna landskap intill det dåtida Sveriges södra landamären. Biskopen i Lund, Peder Winstrup, mötte honom i spetsen för Skånes och Blekinges prästerskap och en del af adeln. Under besöket i den gamla danska metropolen fick biskopen af sin nye konung i uppdrag att utarbete en plan till en högre läroanstalt, ett gymnasium eller en akademi, som bl. a. skulle "för de efterkommande hugfästa året och tiden, då Skåneland af högstbemälda kungl. majestät förvärfvats åt Sverige", som det uttryckes i Winstrups berättelse.

Innan konungen, som emellertid synes ha kommit i villrådighet, om han icke hellre borde förlägga ett nytt universitet i Göteborg, hunnit bestämma sig, utbröt dock kriget ånyo. Så spolades hela planen bort i händelsernas hvirvel, och Lunds domkapitels rika domäner bortskänktes till större delen till svenska stormän i stället för att få tjäna syftet att bilda grundvalen till en academia Carolina conciliatrix. Men tanken som icke dog hade i alla fall hunnit väckas.

Sedan planen på ett universitet i Götaland först äfven förknippats med Linköping, kom anspråket på en högskola förlagd inom de södra landskapen först ånyo kraftigt till uttryck under förmyndarregeringen på Malmö landtdag 1662. Där gaf Skånelands adel och ridderskap beskedet, att samtidigt som de höllo det för "skälighet att lämpa sig efter Sveriges lag och stadgar så vidt görligt är och med landets natur öfverensstämmer", önskade man högeligen, att ett gymnasium illustre eller en akademi måtte inrättas. Hvarken religionens eller disciplinens enhet, hvarken kyrkor, skolor eller hospital, kunde, menade man, på annat sätt rätt vidmakthållas. Förbud hade utfärdats för de södra landskapens ungdom, som dock voro uppfostrade med danskt språk, att studera i Köpenhamn vidare, och Uppsala måste ju den tiden ha förefallit ligga hemskt fjärran i främmande land. Oaktadt man genom kungabref tillförsäkrade ett dussintal studenter från Skåne, Halland och Bleking om vissa läfnader och förmåner vid Uppsala universitet, kan man alltså nog förstå den fruktan, som tog sig uttryck: att "barbariet skulle i Skåne utbryta". Och den man som uttalade dessa ord, hofpredikanten m. m. Bernhard Oelreich, blef det då också förunnadt att vinna gehör för förverkligandet af ett universitet i "Lunden i Skåne". Det utskott, åt hvilket sakens beredande anförtröddes och för hvilket Mathias Biörneclou stod i spetsen, fattade ändtligen den 10 okt. 1666 bestämdt beslut om "den Schoniske Academiens foundation".

I det sista gjorde bl. a. riksdrotsen Per Brahe invändningar i riksrådet. Han ville naturligtvis ha den nya akademien förlagd



S:t Laurentii kapell. Filosofiska fakultetens i Lund första auditorium. (Till höger domkyrkans korrundel.)

get. Gåfvobrevet från Karl XI:s förmyndare utgjorde icke mindre än omkring 925 gårdar i Skåne och ytterligare skulle flera, intill 1200, afgifvas från domkyrkan. Att det trots allt ej just blef så fett är en historia för sig. Det mesta i gåfvobrevet var redan på lifstid bortförlånadt, och för att universitetet skulle komma i besittning af de egendomar, som varit anslagna åt det danska, vid universitetets stiftande upplösta gymnasiet och domskolan, blef det nödvändigt att fästa deras lärare vid den institutionen — en i många fall tvifvelaktig vinst.

4.

Gapat och undrat månne väl borgare och bönder, när efter de fyrtioåtta styckeskottens salutedån öfver slätten generalguvernörens sexspann med föriddare, hof och drabanter körde fram från Malmö till Lund följdt af "guvernementets" förnämsta män, officerare, ämbetsmän och adel i tolf karosser. Tåget möttes utanför Lund af landskapens prästerskap och universitetets lärare med dess prokansler. Sedan högtidliga hälsningar växlats, intågade hela den festliga skaran "under puke- och trumpetskall", trumslag och piparelek mellan krigsfolk till häst och till fots. I det högtidliga tåg, som när själfva invigningshögtiden skulle försiggå under klockringning begaf sig till S:t Laurentii tempel för att där begå den betydelsefulla högtiden, såg man de tre landskapens ständer, anförda af hvar sin prestav, först borgerskapet, så prästerskapet och sist adeln. Universitetets lärare och generalguvernören omgifven af sina drabanter, sitt hof och statens ämbetsmän, avslutade tåget, i spetsen för hvilket gingo universitetets af svenska staten utsedde kuratorer, förre svenske ministern i Köpenhamn Magnus Durell och "Skånes siste landsdomare", Christoffer Walkendorf, herre till Ellinge. Jörgen Krabbe, som ej långt därefter vid den skånska resningen skulle bli ett blodigt försoningsoffer, anförde landskapens adel. Sex bland hufvudmän-

nen för dess förnämsta släkter: Knud Thott, Hans Ramel, Kristian Bilde, Kristopher Gjedde, Otto Lindenow och Gabriel Ackeley, de flesta innan kort dömda till landsflykt från fädernejorden, buro på hyenden universitetets insignier och de kungliga diplomerna till domkyrkan. Med en oration på svenska öppnade Gustaf Banér högtiden, förklarande hvarför Karl X Gustaf fattat tanken att stifta ett universitet i Lund. Kurator Magnus Durell lät uppläsa de kungliga breffven och höll själf en latinsk oration om upprättandet af denna Sveriges femte högskola.

En orkester om 60 stämmor förutom "orgor, trumpeter och härpukor" förströdde örat mellan den myckna latinska vältaligheten, hvari ytterligare prokanslern Oelreich, rektor Olof Bagger och universitetets förste smålänning, professor Nils Hyltenius excellerade.

Så höll biskop Peder Winstrup en predikan på danska, hvari den med stor själfaktning begåfvade mannen hvarken lär ha försummat att framhålla sin egen förtjänst om verkets tillblifvelse eller att ge gliringar åt sina "vedersakare". En kunglig resolution hade redan måst afgöra, hvilka platser prokansler Oelreich och biskopen sins emellan skulle intaga, ty båda hade gjort anspråk på att vara universitetets grundläggare. Nå, biskopen sparde ju inte heller på virak, högtiden till ära. Han förliknade Karl X vid David, Karl XI vid Salomo och universitetet vid Jerusalems tempel. Och med den ambrosianska lofsången slöts i alla händelser invigningshögtidighetens officiella del i frid och harmoni.

Men nere bland mängden i kyrkan satt kronprinsen af Danmark, som förklädd i en menigs dräkt ej kunnat neka sig att bevitna, hur det skulle spöka af med det svenska famntaget af Skånes gamla danska kultur. En okänd främling i sin anherres krönings-tempel satt han där, skriver Oelreich till kansler Stenbock. — Stod denna dag för honom som en eggelsens syn, när han år därefter stred och led för att söka återtaga den förlorade kronjuvelen...

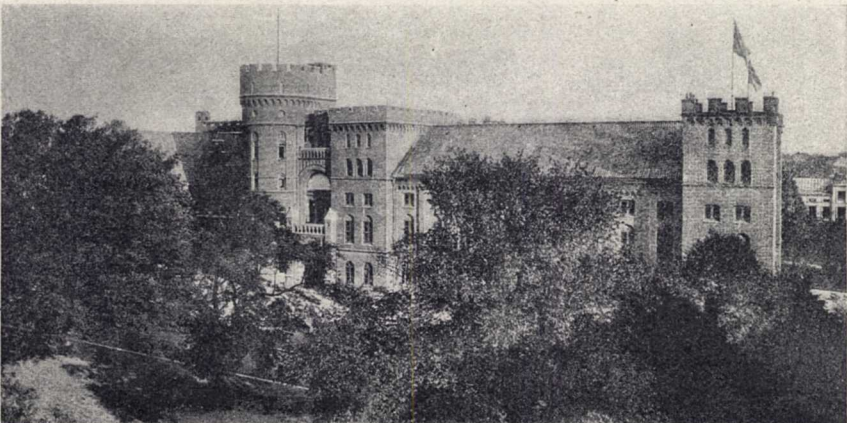
5.

Skenet från den vilda krigsbranden mellan brödrfolken på kullarna vid Lund hade för längesedan slocknat, annat än i minnena hos dem som bevitnat det, och sex år hade runnit hän sedan den dag universitetet inför de från både öster och väster anryckande danskarnas hot packat hop sina insignier, arkiv och bibliotek och — flytt. Allt — det var inte så mycket — förvarades i Petrikyrkans sakristia i Malmö — den enda fasta plats i Skåne, som sex veckor efter danskarnas intåg ännu bar Sveriges fana — i väntan på bättre tider för de svenske.

Och de kommo ju, fast det dröjde, ty trots att det blodiga slaget decemberdagen vid Lund utföll segerrikt för Karl XI:s härar, var



Universitetets bibliotek.



Nya akademiska föreningen.

det icke på länge slut ännu. Men det i sin späda barndom husvillan universitetets öde var ännu ovisst. Kung Karl XI, som nu var myndig och regerande monark, hörde väl med ett öra på de många böner om att åter låta Skåneland få en ordentlig prästaskola — ty det var ju hufvudsaken — som stego mot tronen. Men det finge inte kosta för mycket, i hvarje fall inte kronan någonting, och helst såg man, att de skånska studenterna, som fortfarande voro förbjudna att besöka det gamla hemlandets universitet, hade velat studera vid de svenska universiteten. Och det hade t. o. m. varit tal om att flytta universitetet till Skånes d. v. förnämsta stad, Kristianstad. Efter ett ihärdigt draggande af biskopen och prokanslern Canutus Hahn, lyckades det slutligen med guvernören Rutger von Aschebergs hjälp att afkräma den karge konungen "bibehållandet af ett litet corpus i hertigdömet, om hvars namn, aningen det skulle blifva academi eller collegium illustre, han sedermera vill sig förklara". Sju eller åtta lärare skulle anställas, hvilka i nåder skulle få behålla professors-titeln, af hvilka förste teologie professorn samtidigt skulle vara pastor. Då sålunda, som den samtidida anteckningen i filosofiska fakultetens protokoll säger, "ur sitt stoff och sin aska Academia Carolina 1682 begynte åter att uppblomma", var det blott fyra af de forne lärarna, som återtogo undervisningen. Största delen af universitetets ekonomiska grundval hade dragits med i konungens reduktion, som dock skonat öfriga svenska universitet.

Men försvenskningen bland den studerande ungdomen gick raskt, så raskt t. o. m., att universitetets d. v. ende skånskfödde lärare, Andreas Stobæus, ehuru han själf ifrade för saken, tycks ha haft svårt att följa galoppen. Det visade sig synnerligen tydligt vid den historiska disputationen 1687, då respondenten Chr. Papke i en tillägnan till prokansler Hahn prisade denne såsom den, "under hvars styrelse hatets och illviljans frön blifvit så utrotade ur sinnena hos de södra landskapens invånare, att knappt ett spår af gammal hätskhet mot Sverige mera kunde förnimmas". Den skånska nationen, som vid denna tid äfven omfattade den blekingska, ansåg uttrycken "hat och illvilja" rent af äreröriga, och Stobæus, hvilken såsom decanus censurerat dem, fick sitta svårt emellan. De stridigheter, som uppstodo kring denna i grund och botten ganska oskyldiga sak och som varade ett helt halfår, blefvo inledningen till en följd af konsistorieträtor, som en lång tid framåt skulle göra Lunds universitet tragikomiskt ryktbart. Hvad det icke redan blifvit under det första korta tidsafsnittet genom de strider kring Pufendorfs person, som småaktigt intrigmakeri och afundsam oförmåga frammanat.

Men som ett monument för alla tider öfver universitetets första korta verksamhetsperiod höjer sig det verk om folk- och naturrätt enligt principer än i dag i samklang med modern tänkande, hvilket såg dagen i det enkla professorshem vid Killestrådet i Lund, som några år fick hysa den germanska världens största då lefvande ande.

6.

Hårdt hade Skånelanden fått lida med sin unga fostermoder sedan den dag "den skägglöse dunderguden" drog ut i de många årens härnad mot fiender, som reste sig kring honom på alla sidor. Efter det förhärjande "skånska kriget", då landets forna och nya ägare täflade med dess egna rebelliska barn i att sköfla och plundra dess fruktbara mark, hade knappast fyrtio år

Septemberhimmel.

NU LYSER SOLFYLLD ÖFVER SLATT

och å

ett himmelshvalf med skyar, som bevara

sin form ovansklig i den eterklara och svala rymden, djupt septemberblå.

På molnens ljus oändligheten drömer,

och rymden djupnat, som sin håg den vändt

in i sig själf, där den för dagen gömmer

de höga stjärnor, som den hemligt fändt.

O blåa morgon öfver solglänst våg, som du på moln, af himmelsk vindfläkt förda,

den blå oändlighetens ljusa börda jag bär på drömmens skyar i min håg.

ALBERT HENNING.

förflutit, när slaget vid Helsingborg sände en ny ström af dödade och lemlästade öfver den arma akademiby, hvar till den forna metropolen nedsjunkit. Och i spåren kon pesten och jagade universitetets sista, mot tidens brist och nöd kämpande alumner på flykten. Filosofen Andreas Rydelius höll med möda samman en flock af dem, hvarmed han som den sanne polyhistor han var i sin person företrädande ett helt lärarkollegium, bildade en vandrande akademi, dragande från by till by med kompendieluntor och sönderlästa auctores i fickorna.

Och dock, ingenting tycks sammansvetsa så som gemensamt lidande. Var inte Skånefolket alltför lätt att få att betrakta sig såsom svenskt förut, så var det inte värdt att söka ifrågasätta dess rätt därtill nu, sedan dess söner fått blanda blod med Getapuliens, Sörmlands och Finlands vid Narva, Poltava, Klissovo och Helsingborg.

Och nu går själfva den store hjälten i egen hög person omkring på Lundagård och håller parad med sina dragoner, som universitetet med stor möda fått till uppsätta och som jämte öfriga i staden förlagda Martissöner göra sina rusthållare akademiens professorer så trångbodda, att de klaga sig ej ha rum för sig själfva hvarken att läsa

Det fjärde kvartalet

stundar, hvadan vi erinna ärade kvartalsprenumeranter om nödvändigheten af att genast förnya prenumerationen. Äfven för innevarande år erhålla samtliga prenumeranter å upplagorna B och C gratis

IDUNS JULNUMMER,

bland hvars förträffliga innehåll särskildt må påpekas skildringen August Blanche och hans Malmgård, af Thore Blanche med anledning af halfsekelminnet af August Blanches död.

PRENUMERERA GENAST!

RATTELSE.

I poemet "Sista sången" af Gunnemar Vandra ren i Idun nr: 36 står i första raden: andedräft, skall vara: a n d e m a k t.

eller förbereda sig till sina föreläsningar.

En malörtblandad glädjedryck för Lund att vara kunglig residensstad i fulla två år! När budet, före kungen själf, kom från Ystad, att studenter skulle utskrifvas till krigstjänst, blef det stort upplopp, och rektor hade all möda att återställa lugnet. Och inkvarteringstungan och allt krakel mellan hofhållning, militär, borgerskap och akademistat... Det som relaterats i olika myndigheters dokument är ej litet, och likväl är det naturligtvis blott glimtar af hvad som föreföll.

Men tiden hade också sina ljusningar. Krigarkungen, som gärna lär ha hållit i boken och sysslut med den högre matematikens kabbala, kom också ibland och åhörde föreläsningar och disputationer. Han förmådde Rydelius att hålla föreläsningar på svenska. Till hans högkvarter kom också en af universitetets forna lärjungar, Jesper Svedberg, med sin "Schibboleth", hvari med klara och talande svenska ord utvecklas förmånen af att göra det rika urgamla arvet, som väl betäckts af glömskans stoft men icke kunde rosta eller vittra, ädel metall som det var, det nordiska svenska tungomålet, till tankens verktyg.

Från Lund utgick också snart driften till den lefvande naturens fria studium i vetenskaplig form, buret ut öfver riket och därnäst Europa med Kilian Stobæi lärjunge Carolus Linnæus. Och Sven Bring-Lagerbrings första kritiska svenska historieskildring, hvarmed en skåning andligen eröfrade sitt nya fosterland, uppväger kanske många decennier själlöst och fruktlöst pedanteri af perukstockar under den lundensiska Zopftiden.

7.

När Tegnér höll sitt stora tal vid universitetets jubelfest för ett sekel sedan — en oration icke blott märklig genom att så djärfv bryta af mot traditionen att dylika tal skulle hållas på latin — hade Lundaakademien väl i stort sedt en mera på yttre strider och bragder än på stora andliga dater rik historia att blicka tillbaka på. De mest framträdande resar, som höjt sig öfver den sega dvärgskogen på tidernas osäkra, ofta eldhärjade mark, ha här blifvit nämnda. Där voro nog ock många redliga "arbetare i vingården" dessförutom, och i småkraftet, för att nu fullfölja en föregående bild, fostrades dock stamfäderna till mycket af den svenska tankens "ädelvildt".

I vår tid, då forskning och vetande brutit sig suveräna banor utanför de akademiska gränserna, kan man nog säga, att ett universitets uppgift på en gång både mera allmänt uppskattas och underskattas än i den prætegnerska tiden — och några decennier efter Tegnér väl också. Lifvets gröna träd har ju aldri gärna velat susa högt och frodigt i inhägnader, allra minst inom de grå teoriernas, och dock är det endast på det som vetandets äkta och närande frukter plockas. Men skulle vi likväl kunna föreställa oss vår bildning, vår allmänna kultur, utan det friska utflödet öfver dess ängder från akademiernas källor... Också den som aldrig varit i tillfälle att bevista en universitetsföreläsning eller ens en läroverkslektion skall, om han kan tänka riktigt, inse, att han dock har tillvaron af en sådan kunskapskälla att tacka för sin andes näring... Hvad så om han icke kan förstå, hvar till många af de underliga anordningarna och växterna vid källans brädd skola tjäna, ännu mindre hindren, som stänga ute från själfva källan. Sådant kan förändras, men källsprånget, ymnigt eller tynande, för stunden, är af evighet.

IDUNS SKÖNHETS- INSTITUT.

(Forts.)

N:r 461. Skulle ni vilja meddela mig hur grönt té skall användas för hårets vård? Just i dessa dagar har s. k. grönt té kommit i min ägo, och jag vore mycket tacksam för ett svar.
Elina P.

Rec. med grönt té för återställande af förlorad härfärg samt i öfrigt stärkande för härväxten: 60 gr. grönt té och 60 gr. torr salvia lägges i en järngryta och öfvergjutes med en liter kokande vatten. Ett tätt slutande lock lägges öfver och dekokten får sakta sjuda, tills den kokat in med en tredjedel. Hälles upp och får stå öfvertäckt ett dygn, hvarefter den silas och buteljeras. Håret fuktas grundligt här-

med hvarje afton och huvudsvålen masseras i 5 à 10 minuter både morgon och afton. Håret bör torka innan man lägger sig, så att örngottet ej fläckas.

N:r 462. 1) Har själf lagat till hårvattnet som står i n:r 13 men får det ej att lösa sig ordentligt, det kvarstår en gul fällning i botten af flaskan. Skall hårvattnet gnidas in och hur ofta? — 2) Var god säg hur gurkmjölken användes.

Tacksam för svar.

1) Flaskan bör grundligt omskalkas före användandet. I allmänhet är bäst att lämna receptet å apoteket och minst besvärligt. Håret fuktas med hårvattnet, hvarefter hårbotten grundligt masseras i 10 min. — 2) Gurkmjölken ingnides i huden

om aftonen, sedan ansiktet blifvit tvättadt med varmt vatten och tvål.

N:r 463. Jag vore synnerligen tack-

sam få upplysning om huruvida oxygenol med 3% vätesuperoxid och utan arom är skadligt för håret. Jag har använt det en liten tid med godt resultat till blekning af håret som är blondt men vågar ej fortsätta därmed, förrän jag får säkert bevis för att det ej är skadligt. En af mina vänner använder det sedan flera år utan synlig olägenhet.

30-åring.

Vid långvarigt bruk af vätesuperoxid blir håret sprödt och mindre vackert till utseendet, så man kan ju inte precis tillråda bruket däråf.

N:r 464. Jag lider ohyggligt af fräcknar, som så fort vårsolen visar sig totalt förstör mitt ansikte. Hvad skall jag göra för att bli dem kvitt?

Ester.

För att undvika fräcknar bör ni nästa vår använda medlet som står i sv. på fr. 453 i n:r 34, och för

att bleka dem som finnas följande: Mjölksyra 100 gr.; glycerin 50 gr.; rosenvatten 25 gr. Blandas och förvaras i en flaska. Man kan äfven låta tillreda det på apoteket, hvilket är mindre besvärligt. Något af blandningen hälls upp i en liten skål; häri doppas renad vadd, hvarmed ansiktet tvättas två eller flera gånger om dagen och sista gången efter tvättning med tvål och varmt vatten på aftonen.

N:r 465. 1) Finns det något enkelt men bra medel för en näsa, som blir röd och svullen så fort man kommer ut i luften? — 2) Hvad beror det på att huden fjällar sig, och hur skall man kunna få bot för det? — 3) Hur skall man bära sig åt för att få nagefalsen jämn och fin?

Adertonåring.

1) Om er röda näsa kommer af frost, bör ni om aftnarna badna den med

hett vatten och sedan ingnida den med hydrozonsalva. Är näsan röd af andra orsaker bör ni vara noga att ej förtära hetsiga saker och undvika förstoppning och hårdt åtsittande kläder samt hvarje dag taga duktig motion i friska luften. Att dricka ett par glas varmt vatten om dagen befordrar cirkulationen och driver blodet från näsan. Recept mot röd näsa: Salmiak 4 gr.; garfsyra 2 gr.; glycerin 56 gr.; rosenvatten 84 gr. De båda första ingredienserna upplöses i glycerinen och rosenvattnet tillsättes. Omslag af renad vadd doppade i lösningen anbringas hvarje natt tills bättring inträder. — 2) Er hud är för torr. Tvätta ansiktet hvarje afton med varmt vatten och fin, fet tvål samt inmassera sedan

(Forts. efter Köksalmanackan.)

IDUNS SCHACKSPALT.

Spanskt parti.

Weiss	Schallop
1. e2—e4	e7—e5
2. Sg1—f3	Sb8—c6
3. Lf1—b5	a7—a6
4. Lb5—a4	Sg8—f6
5. Sb1—c3	Lf8—c5
6. 0—0	b7—b5
7. La4—b3	d7—d6
8. d2—d3	Lc8—g4
9. Sc3—e2	Dd8—d7
10. Se2—g3	Se6—d4
11. c2—c3	Lg4xf3
12. g2xf3	Sd4xb3
13. a2xb3	h7—h5
14. Lc1—e3	

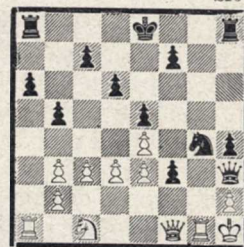
Bättre vore att här spela d3—d4 samt Sf5.

14.	h5—h4
15. Sg3—e2	Dd7—h3
16. Se2—c1	

Först bör d3—d4 spelas.

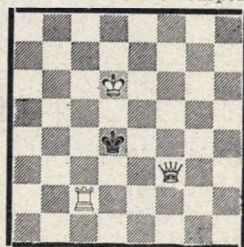
16. g7—g5
Ett våldsamt angrepp igångsattes nu af svart.

17. Kg1—h1	g5—g4
18. Tf1—g1	Lc5xe3
19. f2xe3	g4xf3
20. Dd1—f1	Sf6—g4!



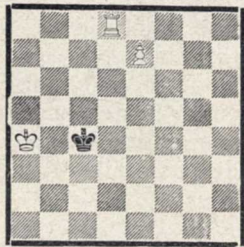
Hvit ger upp ty mot matthotet på h2 finnes ingen parad. Att slå den svarta damen med Df1xh3 hjälper ej på grund af den fatala kväfmatten (Sg4—f2). Slås till sst springaren, Tg1xg4, så förlorar hvit sin dam (Dh3xf1). En minst sagt förtviflad situation.

* Problem af G. E. Carpenter



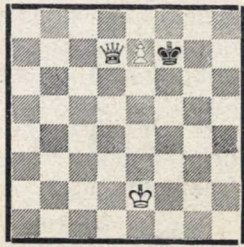
Matt i 2 drag

Problem af R. L'Hermet



Matt i 3 drag

Problem af S. Loyd



Matt i 3 drag





GOSS-AVDELNINGEN
1:sta VÅN



GOSS-KLÄDER

NYHETER FÖR HOSTEN NU INKOMNA I

Matros- & Bluskostymer,
Kavaj- & Sportkostymer

Kavajer-, Ulstrar,

Cover-Coats, Paletäer

SKOLMOSSOR - SPORTMOSSOR

SKINNMOSSOR

AKTIEBOLAGET

NORDISKA KOMPANIET

En ordentlig husmor

vet, att lukt av sill, ättika etc. är svår att få bort från knivar o. gafflar. Med A.-B. T. F. Nordstjernans i Söderhamn Knivputs är det lätt. Föremålen bli dessutom silverblanka utan nötning. Glöm ej heller Nordstjernans Metall, Spisel, Zink, Silver o. Fönsterputs. »Härliga säga alla.

KÖKSALMANACK

Redigerad af
ELISABETH OSTMAN-SUNDSTRAND
Inneh. af Elisabeth Ostmans Husmoderskurs i Stockholm.
FORSLAG TILL MATORDNING FÖR VECKAN 22-28 SEPT. 1918.
SONDAG. Frukost: Bröd; smör studentsill med potatis; ägg; kaffe

BLOMSTERLÖKAR och PERENNA (Neståriga) VÄXTER
äro ovärderliga för att
GÖRA HEMMET GLATT och TREVLIKT
Blomsteröfverlägna till Kr. 5.-, 3.- och 1.75 pr st
Perenna växtkollektioner till Kr. 7.- och 3.50 pr st
Kataloger med odlingsanvisningar på begäran
Algot Holmberg & Son
TRÄDGÅRDSAVDELNINGEN
NORRKPÖPING.

På grund av alljämt ökande papperspriser och framställningskostnader ha under-tecknade tidningar sett sig nödsakade att fr. o. m. den 1 oktober 1918 höja lösnummerpriset

för Hvar 8 Dag, upplaga A till 25 öre
„ Idun, upplaga A till 25 öre
„ Vecko-Journalen, nationalupplagan till 25 öre
„ Allers Familje-Journal till 25 öre.

Stockholm, Göteborg och Hälsingborg
den 20 augusti 1918.

Hvar 8 Dag. Idun. Vecko-Journalen.
Allers Familje-Journal.

I alla väder
är
**Gahns
Maniol**
det bästa
för huden.

**A. B. PHARMACIAS
PARAMINT
PASTILLER**
FÖRORDAS AV LÄKARE
vid sjukdomar i munhåla och svalg.
Effektivt skydd mot smitta
vid epidemier.
Flaskor om 50 st. Kr. 1:75.
SÄLJAS ÖVERALLT

sås och potatis; äppelkompott med vaniljsås.

ONSDAG. Frukost: Bröd; kaviar; stekta stångryttare med potatis; kaffe eller te. Middag: Kokt salt kolja med äggsås och potatis; välling på grädd och vatten.

TORSDAG. Frukost: Bröd; marmelad; pudding af kolja och potatisflingor (rester från onsdag); kaffe eller te. Middag: Oxsvansoppa; äppelpannkaka.

FREDAG. Frukost: Bröd; marmelad; anjovislåda med potatis; kaffe eller te. Middag: Köttfärs med stufvad blomkål; äppelkompott med grädd.

LÖRDAG. Frukost: Bröd; kaviar; uppstekt köttfärs (rester från fredag) med potatis; kaffe eller te. Middag: Stekt färsk sill med sötsur sås och potatis; falsk gräddkaka.

RECEPT:

Studentsill (f. 6 pers.). 2-3 stora, salta fetsillar, 2 tsk. socker, 1 1/4 del. utspädd ättika, 1 knippa färsk dill.

Till formen: 20 gr. smör. Beredning: Sillen fläs. tagas ur, sköjes, skäres i filéer och ryggbenet jämte alla småben borttagas. Sillen lägges i vatten eller skummjök öfver natten. Filéerna upptagas och inklappas väl i en duk eller i rent, vitt papper, hvarefter hvarje filé skäres i 2 bitar. En elfast form smörjes med 5 gr. af smöret och däri läggs sillbitarna. Sockret smältes i ättikan och hålles öfver sillen. Dillen hackas och ströses öfver och sist lägges resten af smöret i flockar ofvanpå sillen.

Anrättningen sättes in i het ugn och seekes omkr. 20 min. eller, tills den fått vacker gulbrun färg. Serveras med kokt potatis.

Äppelbeignet (f. 6 pers.). 75 gr. sötmandel, 3 bittermandlar, 125 gr. socker, 1 hg. godt smör, 2 äggulor, 10 gr. mjöl, 1 ägghvita.

Äppelkompott: 75 gr. socker, 2 1/2 del. vatten, 1 1/2 lit. (1 kg.) äpplen, 1 msk. ättika.

Till formen: 5 gr. smör, 2 msk. stötta skorpor.

Beredning: Mandeln skällas, torkas i ugn och males, hvarefter den stötes mycket fint med sockret i stenmortel. Smöret smältes, får kallna och röres, tills det är vitt och pösigt, då äggulorna, en i sänder, tillsätts jämte mandelmassan och mjölet och degen omröres väl. Sist nedskäras de till hårdt skum vispade äggvitorna. En rund form eller liten stekpanna smörjes med det kalla smöret och beströses med stötta skorpor, den beklädes därefter på botten och kring kanterna med en del af degen samt fylles till tre fjärdedelar med äppelkompott. Den öfriga degen bredes ut som ett lock öfver äppelkompotten. Puddingen gräddas i ordinar ugnsvärme omkr. 3/4 tim., uttages och får stå 1/2 tim., innan den stjälpes upp på rundt fat eller tårtskål med tårtpapper. Serveras ljust med vaniljsås.

Äppelpannkaka (f. 6 pers.). 2 ägg, 2 del. grädd, 8 del. vatten, 30 gr. tormjök, omkr. 175 gr. mjöl, 1 lit. lösa äpplen, 20 gr. smör, 40 gr. socker.

Till formen: Äggen söndervispas med stävisp, grädden ihålles och därefter vispas mjölet. Vattnet blandadt med tormjöken spådes på och smeten får stå 2 tim. för att svälla. Äpplena skalas, skäras i tunna klyftor och fräses i smöret jämte sockret, tills de äro till hälften mjuka. En stekpanna upphetas långsamt, smörjes med smör, och äpplena läggas. Smeten vispas kraftigt och hålles öfver äpplena, hvarefter pannkakan gräddas i varm ugn, tills den är vackert gulbrun. Den stjälpes upp på rundt fat. Af denna sats fås två pannkakor.

Falsk gräddkaka (f. 6 pers.). 1/2 msk. smör (10 gr.), 2 del. tunn grädd, 3 del. vatten, 3 msk. socker (45 gr.), 6 msk. mjöl (60 gr.), 3 ägg, 3 bittermandlar.

Till formen: 1/4 msk. smör (5 gr.).

Beredning: Smöret smältes i en kastrull, grädden och vattnet ihålles och får koka upp med sockret, mjölet vispas varsamt under full kokning och massan får koka 3-4 min., hvarefter den hålles upp. Då mesta hettan afgått, iröres äggulorna en i sänder och om så önskas den rifna bittermandeln. Sist nedskäras de till hårdt skum slagna äggvitorna. Massan hålles i en smord elfast form och gräddas i ej för varm ugn. Serveras genast med någon sylt eller kompott.

(Forts. fr. föreg. sida.)

någon god ansiktscreme. — 3) Medan fingrarna ännu äro fuktiga efter tvättning, tar ni en nagelpinne af ben eller trä (akta er för hvassa instrument) och skjuter försiktigt upp hudvecket rundt nage'n. Utföres hvarje dag.

Nr 466. Vill ni ge en sextonåring några goda och billiga råd? 1) Har ganska fet och grof hy. Hur skall

DUN TÄCKEN



Dubbelt hållbara mot
vaddtäcken.

Högsta komfort.

J. SVENSSON & BOURGHARDT

Täckfabrik och Fjäderrenseri

VINSLÖF.

Katalog
på
begäran.



Rikstel.
20 &
121.

Levnadstolkningar

utarbetas af erkänt skicklig astrolog. Uppgif födelsedag och år, födelseort, namn och fullständig adress, samt bifoga 30 öre i frimärken. Åberopa denna tidning.

Astrolog Wilh. Leidner
Strömgatan 10, Kalmar.

För något efterblifven,

beskedlig 25 års man, önskas snarast inackordering på landet. Är villig deltaga i förek., lättare sysslor. Svar med prisuppg. till »Tillsyn o. Vård» und. adr. S. Gunnæli Annonsbyrå, Sthlm f. v. b.

PENSIONS FÖRSÄKRING

Allmänna Änke- och Pupillkassan i Sverige

meddelar försäkring för pensioner dels till efterlevande änkor och barn dels ock till annan viss person oberoende af skyldskapsförhållande.

Inträde är öppet för hvarje svensk undersåte, som med afseende å hälsotillstånd provas antaglig och icke uppnått 60 års ålder. Pension kan betingas från 100 till 1,500 kronor. Insats en gång för alla kontant eller delvis genom revers eller ock årliga premier

All vinst tillfaller de försäkrade i form af årlig tillväxt af pensionen under den persons lifstid som betingar pensionen. Pensionstillväxten utgår med lägst 2 högst 5 procent för år å det betingade pensionsbeloppet. Prospekt portofritt på begäran, hvarvid denna tidning bör åberopas.

STORKYRKOBRINKEN 11, STOCKHOLM

BARNÄNGENS

Skriv- och
Kopiebläck



Sedan 50 ÅR
det förnämsta

BARNÄNGENS TEKN. FABRIK
STOCKHOLM
H.M. KONUNGENS NOVLEVERANTÖR

»BRINABRA»

Många göra sig huvudbry över kostnaden af bränsle. Köp därför »Brinabra». — varmed Ni kan framställa oöverträffad bränsleersättning. — som sprider värme och glädje i Edra hem. — som överträffar alla andra kokapparater. —

Begär prospekt. — Levereras direkt eller genom Järnhandlare.

FRANK MALMBERG

RIKS 88 60

Brunkebergstorg 14
STOCKHOLM

ALLM. 84 06

SKANSENS LOTTERI

Första dragningen.

ANORDNAT AV NORDISKA MUSEETS NÄMND.

Första dragningen.

Huvudvinsternas värde:

- 15,000 kronor
- 14,000 kronor
- 7,000 kronor
- 7,000 kronor
- 7,000 kronor

Lotteriets kontrollant: Notarien vid Överståthållareämbetet ROB. SÄLLBERG.

Lotteriets Föreståndare: ERNST NORÉE.

H U V U D V I N S T E R :
Egend. Smedstorp Egendomen är förtjusande belägen 1 1/2 km. från Norrvrå järnvägsstation i Södermanland och omfattar 15 tld ulmärkt åkerjord och 30 tld skog. Åbyggnadernas uppförande bekostas av lotteriet, efter anvisning av vinnaren, intill en summa av 5,000 kr. **15,000 kr.**

30 tld jord 7,000 kr.,
30 tld jord 7,000 kr.,
30 tld jord 7,000 kr.
 Vardera av dessa vinster omf. c:a 10 tld ulm. åkerjord o. 20 tld skogsmark, belägen nära Norrvrå järnvägsstation i Södermanl., något öv. 1 tim. resa fr. Sthlm.

Ett borgarhem Vinsten omfattar vackra gedigna möbler, ävensom en del övriga inventarier såsom mattor, köksuppsättning prydnadsaker m. m. . . . **14,000 kr.**

Lotten kostar

2: 10

Enstående värdefulla huvudvinster.

Köp lott i dag!

Lotter à **Kr. 2:10** säljas hos Lotteribestyrelsens vanliga kommissionärer samt expedieras till landsorten på rekvisition utan förskottslikvid (helst å brevkort) varvid kostnader för porton och dragningslista tillkommer. Lotteriets adr.: Riddaregatan 12, Stockholm 5.

Lotterna röna strykande åtgång, ty alla vilja gynna Skansen!

jag få den fin? — 2) Har glesa ögonbryn och ögonhår. Hur skall jag få mörka och tätta sådana? — 3) Vidare har jag på händerna några missprydande vårtor; har bränt dem och följt några gamla råd, men det har ej hjälpt. Ny prenumerant.

Nu när gurktiden är inne bör ni passa på och tillreda gurkmjolk, som gör huden jämn och hvit. Se beskrifning därpå i sv. på fr. 432 i n:r 33. — 2) Om ni kan anskaffa röd vaselin, så här ett recept för att stimulera ögonbrynnens växt och som äfven gör dem något mörkare: Röd vaselin (i brist därpå vanlig) 10 gr.; borsyra 0,10 gr. Ingnides med fingertopparna, hvarefter ögonbrynn borstas med en liten mjuk borste. För ögonhår: Svafvelsyrad kinin 0,32 gr.; söt mandelolja 28 gr. Anbringas på ögonhåren med en fin pensel. — 3) Pensla vårtorna med ättiksyra. Men stor försiktighet

fördras så att ej vätskan kommer åt huden omkring vårtan. Stryk af penseln mot flaskans hals. Se f. ö. sv. på fr. 468 2) här nedan

N:r 467. 1) Som jag är mångårig prenumerant af Idun, vill jag för första gången besvara fru Skönhetsdoktorn. 1) Jag lider af armsvett och undrar om det finnes något medel däremot? Badar hvarje dag, men svettafsöndringen fortfar. 2) Af en annons i Idun ser jag att »Serail» (från parfumeri Ravissante i Malmö) skall taga bort generande hårväxt för alltid. Vill dock ej försöka det, förrän jag fått höra fru Skönhetsdoktorns utlåtande. Ulla.

1) Tvätta minst två gånger om dagen med ljunt vatten tillsatt med alun och pudra efter torkningen med pulvr. Violrot. Det innersta plagget bytes ofta. — 2) Sådana medel som för alltid borttaga generande hårväxt kunna vara ganska riskabla.

Ett medel, som dock måste upprepas vid behof, står i sv. på fr. 421 2) i n:r 26.

N:r 468. 1) Sedan åtskilliga år har jag haft några bruna fläckar på bröstet och ryggen. — Min mor har äfven sådana fläckar, som nu på hennes ålderdom spridit sig till ansiktet. Som jag nu fruktar att detta äfven skall hända mig, vore jag tacksam få ett medel att aflägsna dem. — 2) Hvad skall jag göra för att få bort små vårtor i ansiktet? Herman.

1) Svårt att veta hvad slags bruna fläckar det är. Medel mot bruna fläckar (ej upphöjda): Lanolin 20 gr.; vaselin 20 gr.; 10 % vätesuperoxid 10 gr. Anbringas på fläckarna med renad vadd. Om ni tror att det är s. k. lefverfläckar, så lägg på omslag af salicylsyra fuktad med glycerin eller alkohol; få ligga på en halftimme i taget.

— 2) Kan ni anskaffa citron, är det medlet som står i sv. på fr. 360 i n:r 13 fullkomligt oskadligt; det är riskabelt att själf experimentera med skarpare medel i ansiktet. Ett annat medel är vanlig grönsåpa (köpt å apotek), som anbringas öfver vårtan med en liten linnelapp. Efter längre eller kortare tid uppmjukas vårtan så att den kan skrapas bort med en fruktknif.

N:r 469. Härmed en höflig fråga hvilket som är det bästa sättet att sköta sina tänder? Jag har alltid använt Stomatol-tandereme men fick härom dagen i en bok se att detta medel innehåller sackarin, som verkar skadligt på tänderna. Naturligtvis slutade jag att använda denna crème och nu vet jag ej hvad jag skall använda. Tandvård.

Använd Dentosal, som är utmärkt för tänderna både som tandpulver eller i tandvattnet. Hygie-

niskt, renande och desinficerande. N:r 470. En olycklig stackare ber om ett råd mot alltför feta vadden. Hvad skall jag göra för att få bort fetman fortast möjligt? Motion hjälper ej. Itvilka gymnastiska rörelser kunde hjälpa? Maja.

Gymnastik för att magra, se sv. på fr. 394 i n:r 21. Är det endast benen som äro feta får ni väl försöka massera bort den öfverflödiga fetman. Tålmod och ihärdighet fordras.

N:r 711. Kära fru Skönhetsdoktorn, som hjälpt så många ur deras dilemma, hvad skall jag göra med mina öfverarmar, som blifvit alldeles otroligt tjocka, för att få dem smalare? Det är ej alls trefligt med dylika »köksbjörnsarmar». Maj.

Ni får försöka med massage. Om ni i allmänhet är fet, bör ni undvika att förtära fettbildande saker. (Forts.)

KARL H. NYMAN
 Specialaffär för
DAMUTSTYRSJAR
 17 HAMNGATAN
 43 DROTTNINGGATAN
 STOCKHOLM

TORKUGN
 Besta torkapparat för hushället
 Aktiebolaget Fältmateriel,
 Drottninggatan 21 A.
 Rikst. 215 90, 28 34. Allm. 28 34.

STEINWAY
 Ensamagentur: Steinway & Sons
 Lundholms Pianomagasin
 Jakobsbergsgatan 39, Stockholm.

Elektrisk kaffekokare

Elektriska kokapparater
 Egen tillverkning
A.-B. ELEKTRAVERKEN
 Riks och Allm.: STOCKHOLM 20
 Telegramadress: ELEKTRAVERKEN

Uti SPARKOKARE
 är brännstoff det förmånligaste bränstet, hvarför vi uppmana enivar, som är innehafvare af en dylik apparat, att från oss rekvirera en hektoliter som prof, då därigenom erhålles det mest idealiska bränsle såväl i fråga om prisbillighet som bekvämhet. Brännstoff lämpar sig dessutom till spisar, galler och insatser i kakelugnar, äfvensom till olika kaminer, såsom Mikado, Viking m. fl. samt värmeledningspannor o. dyl. Förse Eder därför genast med **prima maskinpressad brännstoff från Olaus Olssons kolimport aktiebolag**. Telefon: Namnanrop »Olaus Olssons».

Vill ni ha Blommor under vintern?
 Förse Eder då hos oss!
 Postpaket, A. 20 stora Hyacinther o. ika färger Kr. 4:-
 Postpaket, B. 50 vackra Tulpaner o. ika färger Kr. 3:25
 Postpaket, E. 50 Pingst- och Påskliljor Kr. 4:50
 Postpaket, F. 100 Krokus, 25 Snödroppar, 25 vintergäckar Kr. 4:50
 Reklampaket. Packas intill 5 kg. c:a 10 à 20 lökar af 15 olika sorters blomsterlökar Kr. 7:50
 All afsändning sker pr post som postförskott. Utöfrig beskrifning och ill. priskurant på begäran.
BLOMSTERLÖK-IMPORTEN, GÖTEBORG 1.

Vår nya, eleganta huvudkatalog N:r 62,
 förhjälpas Eder att göra förmånliga inköp av varjehanda varor. Den innehåller 11- à 12000 varunummer och Ni kan bland denna stora sortering med lätthet utvälja och utan besvär hemköpa snart sagt allt vad Ni behöver för hemmet och det dagliga livet. Priserna äro billiga; kvalitaterna goda. Jämte provblad å jultidningar och å den praktiska kalendern »Ählen & Holms Årsbok 1919» erhålles katalogen på begäran gratis, ej franco. **Ählen & Holm, Stockholm.**

ALTIFIN
För hösten!
Dräkt- & bluspåsen
»ALTIFIN»
 (patent)
 för skydd mot mal och damm.
 Säljes i hvarje välsorterad affär samt i parti hos
JOHN BLOMBERG & Co A.-B.
 STOCKHOLM.
 TELEFONBR: ALLM. 513, RIKS 1201 & 1202

NYA WERMLANDS-TIDNINGEN
 Grund. 1850 Karlstad Tryckeriet 1836. Värmland's äldsta och enda dagliga tidning. Telefon: Namnanrop.

FÖRSÄKRINGS-AKTIEBOLAGET NORNA

Olycksfall- och sjuk-Skadestånds-Automobil-Motorcykel-Glas- o. Vattenskade-försäkring.
 Försäkrings A.-B. NORNAN, Göteborg.

KATALOGEN Å
Holländska Blomsterlökar
 är nu utkommen och tillsändas var och en på begäran gratis och franco.
Nya A.-B. Fröodlingen
 Grönsakstorget 1 GÖTEBORG Tel. 1377, 9060, 11751

LEDIGA PLATSER

UNG FLICKA med god skolunderb. samt kunn. i handarb. erh. gen. plats att underv. och läsa läxor med 2 flickor och 1 gosse i 9, 11 och 15 års åld. Sv. till »God skolunderb.» S. Gumelii Annonsbyrå, Göteborg.

ENKEL FLICKA van och villig att deltaga i alla inom ett landthushåll förekommande göromål erhåller plats 15 okt. Svar med betygsskrifter, lönepretentioner och ålder till »Familjemedlem, Postfach 16, Mariefred.

EN ANSPRÄKSLÖS bättre flicka, helst seminariebildad villig att läsa med tre barn (nybörjare), får plats på gård i Skåne. Svar med löneanspråk till »Hösten 1918», S. Gumelii Annonsbyrå, Malmö.

ELEMENTÄRBILDAD, musikalisk och snäll flicka får plats att vara husmoder behjälplig samt tillse 2 flickor i åldern 10 och 7 år. Jungfrur finnas. Sökanden bör hafva ett glädt och vänligt sätt samt helst vara sykkunnig. Svar till »Hälsingborgsfamilj», p. r. Hälsingborg.

LUGN OCH STILLSAM FLICKA, som vill åtaga sig att tillsammans med van sköterska vårda en liten hjälplös, lam och stum gosse får plats på landet den 1 nov. Endast verkligt barnkär, hjärtegod och frisk flicka bör anmäla sig. Ej familjemedlem. Svar märkt »Södra Norrland», med referenser, löneanspråk, uppgift om ålder, fotografi, sändes till denna tidnings exp.

Enkel, bättre flicka får plats i tjänstemannafamilj i stad i nedre Norrland att med husmoderns hjälp utföra alla i hemmet förekommande göromål. Ej tvätt och skurning. Svar med uppgift om ålder, lönepret. och rek. torde sändas till »Familjemedlem-Norrland», under adress S. Gumelii Annonsbyrå, Stockholm f. v. b.

Äldre, barnkär flicka erhåller plats genast ev. senare som hush. Svar med lönepretentioner till »Villa Viola», Uppsala.

Hushållerska Enkel, ordningsam och kompetent att förestå ett hushåll på 20 personer erhåller genast plats event. senare om ansökan jämte rekommendationer insändas under märket »Spar-samhet och trefnad», Uppsala p. r.

Plats finnes 24 okt. för en duglig ensamjungfru att sköta 2 pers. hushåll. Bör vara kunnig i såväl finare som enklare matlagning. Svar med betyg och foto, till doktorinnan Englund, Vänersborg.

Förordnande att med anledning af ordinarie innehafvarens tjänstedighet upphålla en Bokhållarebefattning vid Östersunds Hospital till innevarande års utgång kungöres härmed ledigt för kvinnlig sökande. Löneförmanerna utgöras af kr. 111:10 pr månad jämte bostad med möbler och sängkläder, lyse bränsle, tvätt och kost. Sökande bör hafva afagt realskoleexamen eller och afgångsexamen från statens normal-skola för flickor i Stockholm eller med denna i fråga om kompetensvär-det af afgångsbetyg jämställd skola samt hafva genomgått en ettårig kurs i handelskola eller på annat sätt förvärfvat motsvarande utbildning för att åga stadgad kompetens att söka den å ny aflöningsstat från och med år 1919 uppförda k a s s ö r s k e b e f a t t n i n g e n vid hospitalet, med hvilken följer en begynnelselön af 1 850 kr. pr år med för statstjänsteman fastställt krigstidstillägg jämte ofvan angifna naturaförmaner med undantag af kost, som tillhandahålles å anstalten till fördelaktigt pris.

Ansökningshandlingar ingifvas till Kungl. Hospitalsdirektionen senast den 30 innevarande september. Östersund den 1 september 1918. Kungl. Direktionen för Östersunds Hospital.

Bättre flicka villig att åtaga sig en ensamjungfrus syslor, erhåller plats hos bättre familj om 3 personer. Inga småbarn. Svar till »Eget rum», Iduns exp. f. v. b.

Ung tyska erhåller instundande 1 nov. plats som barnfröken för barn i åldern 8-6-4 år på landegendom. Ansökan med rekommendationer och löneanspråk insändes till Fru M. Treschow, Målhammar, Orresta.

Barnfröken, anspråkslös, barnkär, önskas mot fritt vivre omedelbart för 3 barn 9, 8, och 5 år gamla, i prästhem. Svar till »Signe», Mellerud.

Till nygifva i Norge sökes en snäll, villig, proper och ordningsfull flicka, ej för ung, van vid ett bättre hems skötande, kunnig i matl. och bakn. m. m., godt hem, lättskött plats, god lön, eget rum. Svar med bästa rek. och foto. till fru skeppsmäklare Brinck, Haugesund, Norge.

I liten familj i Uppsala får hushållskunnig flicka plats 15 okt. att under husmoderns ledning men utan jungfrus hjälp sköta hemmet. Svar till »Docentfamilj», Stockholm p. r.

Nyblifven kyrkoherde

söker till 1 okt. hushållerska att ensam sköta hans ungarshushåll i ensig men naturkönt sörmiländsk skogsbygd. Vid förmåga att kunna sparsamt ställa det fästes stor vikt. Svar med refer., löneanspråk till »Ny-blifven kyrkoherde», Iduns exp. f. v. b.

Husföreståndarinna

mellan 25-35 år får plats genast i hem, där husmor saknas. Sökanden bör vara fullt kompetent att i sin helhet sköta ett större stadshushåll i Göteborg, där fyra barn finnas i åldern 7-14 år. Rätta personen, som bör vara barnkär samt kunna övervaka barnens lärläsning, kan påräkna god plats. Svar med fotografi och betyg samt helst med referenser torde sändas under adress: »Affärsman», p. r. Göteborg.

Enkel, frisk och barnkär flicka,

minst 18 år gammal, kunnig i enklare matlagning, som vill deltaga i alla inom ett hem förekommande syslor får plats i familj med 2 barn nu genast eller 1 okt. å folkhögskola i Norrland. Fri biljett III klass till platsen. Ansökning åtföljd af betyg och rekommendationer jämte löneanspråk sändas under adr. »Barnkär», Iduns exp. f. v. b.

Vid Vänersborgs högre flickskola

anställes vid början af vårterminen 1919 en lärarinna med tjänstgöring i förberedande skolans tredje afdelning. Sökande bör ha genomgått småskoleseminarium eller därmed likställd utbildningsanstalt och helst äfven åttaklassig flickskola. Lön: 1,500 kr. Till styrelsen ställd ansökan insändes till skolans föreståndarinna före den 15 okt.

Socialt intresserad

praktisk hushållsärarinna sökes att undervisa unga kvinnor i enkel matlagning och förestå hushållt i Vålgörenhetsstiftelse vid Järusholm. Närmare genom Svenska Fattigvårdsförbundet, Regeeringsgatan 17, kl. 11-1/2 l.

Föreståndarinneplatsen

vid Södra Barnkrubban i Malmö är till ansökan ledig för tillträde den 1 instundande december. Sökanden bör vara fullt kompetent, hafva genomgått kurs i spädbarnsvård samt helst äfven äga kindergartensutbildning. Lön 600 kronor pr år med dyrtidstillägg som nu utgår med 25% å lönen, fritt vivre och en månads semester. Ansökan med rekommendationer, ålders- och läkarebetyg samt foto, torde insändas till Styrelsen för Föreningen Malmö Barnkrubbor, Södra Barnkrubban, Malmö.

En bildad, enkel flicka

erhåller plats i hushåll om två personer att tillsammans med husmodern sköta hemmet. Den som är kunnig i sömnad har företräde. Svar med löneanspråk och öfriga upplysningar torde sändas till ingenjör Birger Planck, Grafversfors.

Norge.

Från 15 okt. eller 1 nov. är plats ledig i bättre familj utanför Kristiania för bildad musikalisk flicka som hjälp och sällskap och som är villig att deltaga i lättare hushållsgöromål, helst med någon vana i sömnad. Lön 40 kr. pr månad. Svar helst med betygsskrifter och foto, till Postbox 249, Lysaker st. via Kristiania, Norge.

Plats finnes

för betalande kvinnlig elev att lära angenämt och inkomstbringande yrke. Svar till »Yrke utan konkurrens», Helsingborg p. r.

Engelsk barnsköterska

får finare plats i Göteborg från 24 okt. för tre barn ålder mellan 7 och 3 år. Hög lön. Anmälan göres genom Willy Hellströms Platsbyrå, Engeströmgatan 55, Göteborg. Tel. 349.

Guvernans,

undervisningsvan, önskas att underteckn. i okt. att undervisa 3 barn i åldern 11-13 år för inträde vid allm. läroverk. Svar med rek (betyg) o. löneanspr. sänd. snarast till kyrkoh. Hj. Holmstrand, adr. Rångedala.

Sjuksköterska

önskas i läkarefamilj dels för mottagningsarna dels för vården af barnen och hjälp i hemmet. Svar till »Doktor X», Dagens Nyheter, Stureplan, Sthlm.

Kunnig jungfru,

proper, ordentlig och fullt pålitlig, får plats instundande höstflyttning att sköta hushåll för tvenne ungar-kar i Stockholm. Bör vara 35 å 40 år gammal. Svar med erforderliga upplysningar och ref. till »Ungkarlshushåll», p. r. Stockholm 16.

Värdinna.

Större industriföretag, som till hösten ämnar sätta upp pensionen för sina öfnat tjänstemän - c:a 10 st. - önskar lämplig medelålders person att förestå samma. Hushållningen skall öfvertagas såsom egen affär, dock med vissa förmaner från bolagets sida. Svar med detaljerade uppgifter om förutsättningarna för p.ätsens skötande jämte fotografi tid sign. »Värdinna», under adress S. Gumelii Annonsbyrå, Stockholm f. v. b.

Hushållsfröken

kunnig i matlagning erhåller plats i läkarefamilj, 2 pers. hushåll i västkustsamhälle från 15 okt. att med husmoderns hjälp, utan jungfru, sköta hemmet. Reflekterande torde insända foto., betyg från föregående platser, eller referenser, löneanspråk under adr. »Läkarefamilj», Iduns exp. Stockholm.

Guvernans

erhåller den 1 inst. okt. plats i vacker, naturkönt trakt vid Indalsälven i Jämtland att i vanl. skolnämnen undervisa trenne nybörjare i läroverkets lägre klasser (1 flicka, 2 gossar). Sökande bör vara enkel och anspråkslös samt något musikalisk. »Skogstjänsteman», Stugun, Jämtland. Betyg och löneanspråk sändes till

Barnhusa

med goda rekommendationer får plats 1 okt. Eventuellt förr. Lön 40 kr. Sökanden skall vara barnkär och för öfrigt villig deltaga i städning. Henriksson, Bierstugan Skandinav, Myntgatan 5, Stockholm, Rt. 153 61.

Talrika anmälningar

om lediga platser för stenografer o. maskinskrifvare till dagligen. Våra samtliga utexaminerade elever ha erh. engagemang; hvarför nya kurser anordnas. Kurserna medföra fullständig utbildning.

Stenografbyrån,

(Sverges Centralinstitut för stenografi och maskinskrifning). St. » 2787 Nybrog 11, Stockholm.

I dessa dyra tider

önska många damer förskaffa sig inkomster. Tillfälle härtill erbjudes genom arbete för Skandinaviska Lifförsäkringsaktiebolaget i Örebro, det enda lifförsäkringsbolag, som invald någon dam i sin styrelse.

Liffräntor & pensioner.

Kapitalförsäkringar.

Lifförsäkringar.

De som önska agentur behagade till-skrifva:

Skandinaviska

Lifförsäkringsaktiebolaget,

ÖREBRO.

PLATSSÖKANDE

MUSIKALISK, språkkunnig, leg. sjukgymnast äfven kunnig i sjukvård och alla i hemmet förekommande göromål, önskar plats som hjälp och sällskap åt äldre dam eller som värdinna i ett hem. Svar till »Gottländska», under adr. S. Gumelii Annonsbyrå, Stockholm f. v. b.

BÄTTRÉ, adertonårig flicka önskar att komma ut på någon större gård, helst i mellersta Sverige, att som hjälp i hushållet och äfven med allt som förekommer i ett hus vara tjänstaktig. Kunnig i handarbeten. Fritt vivre, men någon lön är ej behöflig. Svar märkt »Ung skånska», p. r. St. Olof.

UNG, anspråkslös flicka önskar plats i godt hem där jungfru finnes, eller med hjälp till grofsysslor. Familjemedlem. Svar till »21 år», p. r. Hassleholm.

FÖRLOFVAD FLICKA önskar plats i godt hem att under husmoderns ledning hjälpa till med hushållet. Familjemedlem. Svar till »Godt hem», p. r. Hassleholm.

SKÖTERSKA med flerårig vana i sinnessjukvård, önskar plats 1 nov. att sköta nerv- eller sinnessjuk. Tacksam för svar till »Sinnessjukvård», Iduns exp. f. v. b.

32-ÅRIG flicka från godt hem önskar hushållerskeplats hos ungherre eller änkan Svar till »S. L.» Iduns exp.

UNG anspråkslös bättre flicka, som genomgått husmoderskolan önskar plats i vänlig familj att tillsammans med husmodern utföra i ett bättre hem förekommande göromål. (Helst Värmland). Svar till »Plikttrogen», Iduns exp. f. v. b.

EN 20-ÅRIG FLICKA önskar mot fritt vivre plats å präst- eller herrgård att under husmoderns ledning lära sig hushållsgöromål. Svar till »A. F.» Smålandsposten, Växiö.

ENKEL, anspråkslös, bättre flicka från landet, som genomgått Uppsala hushållsskola önskar till 1 eller 15 okt. plats i familj som husmoderns hjälp med alla inom ett hem förekommande göromål. Något kunnig i sömnad. Lön önskas. Familjemedlem. Barnkär. Svar inom 8 dagar till »21 år», Västanfors p. r.

BILDAD 30-ÅRS flicka, kunnig att praktiskt sköta ett finare hus, söker plats hos ensam herre som husföreståndarinna, eller och i familj som hjälp och sällskap. Svar till »Familjemedlem», Odåkra p. r.

I HEM på landet eller i stad söker ung dam, som genomgått realskola och innehaft plats på bank, plats såsom sällskap och hjälp och som skrifvare. Svar tacksamt till »Arbetsam och villig», Iduns exp. f. v. b.

UNG bildad flicka önskar plats som hjälp och sällskap i godt prästhem på landet. (Helst Värmland). Hemmastadd i hvarjehanda husliga syslor. Villig att betala något. Svar till »19 år», Iduns exp.

SOM HUSFÖRESTÅNDARINNA eller husmoderns hjälp söker medelålders bildad flicka plats, kunnig i matlagning, konservering och handarbete, betyg finnes. Svar till »Hösten 1918», Iduns exp. f. v. b.

23-ÅRIG landbrukardotter önskar plats i familj, helst Småland. Svar till »Brita», Fagerhult p. r.

SOM husmoderns hjälp och sällskap önskar frisk och hurtig flicka af god familj komma i godt hem på landet, helst å större landtård eller bruk i mellersta Sverige. Är van vid husliga syslor, sömnad etc. Barnkär. Deltager gärna i skrifvargöromål om så önskas. Trifs bra på landet. Svar till »22-årig skånska okt. 1918», Iduns exp. f. v. b.

ENKEL LANDTRUKAREDOTTER önskar plats på större gård att under god husmoderns ledning få lära allt som hör till ett hems skötande. Deltager i alla förekommande göromål. Önskar anses som familjemedlem. Svar till »23 år», Gammalkil.

FRISK, arbetsvillig och hushållsvan flicka önskar mot fritt vivre plats i finare tysk familj eller där tillfälle gifves att lära tyska språket. Svar till »Familjemedlem 1918», p. r. Uddevalla.

BÄTTRÉ FLICKA, 30-årig, söker plats som husföreståndarinna hos gärna äldre herre som behöfver en intresserad person att förestå hemmet. Liten jungfru eller hjälp till grofsysslor önskas. Svar märkt »W-g», p. r. Kristianstad.

EX. BARNSKÖTERSKA, sykkunnig med fina rekommendationer, senast från 3-årig plats å adelsgård i Danmark, söker plats i Stockholm eller dess omgivning. Sv. mkt »Ex:-W-g», p. r. Kristianstad.

BILDAD FLICKA önskar plats helst i prästgård på landet, att mot fritt vivre vara som husmoderns hjälp o. sällskap. Svar till »Familjemedlem S. D.» Iduns exp.

UNG FLICKA som genomgått Karlstads Husmoderskola önskar nu genast eller till hösten plats i familj att vara husmodern behjälplig med alla inom ett hem förekommande göromål. Svar emotes tacksamt till »Familjemedlem», Åhus p. r.

HVEM BEHÖFVER en 28 års duglig ex. massös. Dessutom bokföringsvan, skicklig i handarb., villig undervisa nybörjare i musik m. m. Fina betyg från fleråriga platser. Svar till »Plikttrogen», Iduns exp.

Bildad flicka fullt kunnig i matlagning önskar plats som husfröken där tjänare finnes. Svar tacksamt till »E. P.» Iduns exp.

25-årig

musikalisk flicka från bättre hem på landet frisk och stark, van vid hushållsarbete, äfven postgöromål, något sjukvård, önskar plats som husmoderns hjälp. Svar till »Familjemedlem», Vederslöf p. r.

Helst i Vermland.

På större egendom eller bruk önskar dam (eventuellt 2 sysstrar) af fin och bildad familj (aktad Värmlandssläkt), i och för ombyte mot fritt vivre, plats såsom husmoderns verkliga hjälp och sällskap. Jämte stor arbetslust har sökande glädt och jämnt lynne, är ordningsälskande, praktiskt anlagd samt något kunnig i sömnad och handarbete. Svar till »Längtan till Värmland», Postfach 61, Lerum.

19-årig Göteborgsflicka,

som förut genomgått en 3 månaders hushållskurs i Göteborg, önskar öfver vintern, helst redan den 1 okt. komma till herrgård på landet för att läsa och hjälpa till i hushållet. Svar med prisuppgift m. m. torde sändas till »S. S.» Iduns exp. f. v. b.

Ung flicka,

som genomgått småskolelärarinneseminarium med höga betyg önskar till 1 okt. plats i god familj för att läsa med barn på det lägre skolstadiet. Tacksam för svar med löneförmaner till »M. M.» Falkenberg p. r.

Femtonårig flicka

önskar komma ut på någon gård, eller annars i familj, som hjälp och sällskap, villig att i allt biträda. Kunnig i kontorsgöromål, äfvensom i handarbeten. Fritt vivre, samt om möjligt någon lön. Svar märkt »15 år», St. Olof p. r.

22-årig flicka

från landet önskar plats i Västergötland, helst på landet att undervisa en god och förständig husmoder deltaga i ett hems göromål. Gärna familjemedlem. Svar till »Nov. 1918», Iduns exp. f. v. b.

Hos ensam herre

eller dam önskar troende flicka hushållerskeplats. Svar till »Anspråkslös», Iduns exp. f. v. b.

Ung, enkel landbrukardotter

(19 år) önskar komma till större landtård att som husmoderns hjälp deltaga i husliga göromål. Svar till »Familjemedlem E. D.» Iduns exp. f. v. b.

Bättre flicka

önskar plats på större gård eller bruk den 1 eller 15 nov. att biträda med husliga syslor. Van och villig. Lön önskvärd. Tacksam för svar till »25-årig skånska», p. r. Hälsingborg.

Som hushållselev

eller hjälpredda till frun önskas plats för 18-årig bättre flicka på större herrgård eller i prästgård i mellersta Sverige. Hon är förut ganska hushållsvan. Svar med prisuppgift till Bankdirektör H. Viman, Visby.

Enkel, bättre flicka

som genomgått husmoderskola och något kunnig i sömnad önskar plats i liten familj. Lön önskvärd. Svar till »Helst familjemedlem», Svenska Telegrambyrå, Göteborg f. v. b.

Några kvinnliga elever från

Önnestads Folkhögskola

med bästa vitsord och dugighet, önska betäda, (om möjligt) platser i, helst i landthushåll. Förfrågningar genom Rektor Yngve Melander, Önnestad.

Plats som sällskaps-

dam.

Ung dam af god familj önskar plats som sällskapsdam.

Sökande, som talar engelska flytande, är musikalisk samt glad och liflig. Svar torde sändas under adr. »Respektabel familj», Iduns exp. f. v. b.

INACKORDERINGAR

BÄTTRÉ FLICKA med arbete önskar 1 okt. ljus bostad i familj. (Hyra 18-20 kr.). Svar till »Rum», Iduns exp.

I AKTNINGSVÄRT HEM (på gods eller herrgård) där god ordning råder, önskar en 18-års flicka af god familj under husmoderns uppsikt lära hushåll. Svar till »Bibba», Handeltidningens annonskontor, Göteborg.

GOD INACKORDERING erbjudes tvenne anspråkslösa damer som vilja dela solig, väl möblerad dublett i bildadt hem på landet nära Stockholm. Vackert läge nära skog och sjö. Pris 150 kr. i mån. Svar till »Box 13», Södertörns Villastad.

FÖR DEM SOM BEHÖFVA RO och god inackordering finnes sådan att få i vacker trakt i Nerike. Svar till »A. G.» Hasselfors.

Doktorinnan Vilma Erikssons Hvilohem, beläget 15 min. skogsväg från Arvika. Adr. Högåsen, Arvika. Bröstklena mottagas ej.

Till herrgård

eller prästgård event. i Skåne önskar 20-årig tjänstemannadotter från Stockholm komma, helst i familj där ungdom finnes, för att under husmoderns ledning få lära allt som hör till ett hems skötande. Svar med prisuppgift m. m. till »K. 20», Iduns exp.

Professor Cederschiöld
behandlar med egna massage-
metoder mag-, tarm-, reumatiska och
nerväkomor m. m. Obs! Nässvalg-
kattar (kronisk snufva) behandlas
med instrument smärtfritt. Hvarda-
gar 10-12 o. 2-5. Greitregatan 15,
Stockholm. A. T. 184 51.

D:r A. KARSTEN
Medicinskt Elektricitets-,
Ljus- och Röntgeninstitut
Kungsgatan 60, STOCKHOLM.
Behandling af
reumatiska åkommor

Gymnastikdirektörsexamen
afsläppts efter 2-årig kurs af kvinn-
liga elever vid

Sydsvenska Gymnastik-Institutet.
Ny kurs börjar i sept.
Prosp. Major J. G. Thulin, LUND.

**GÖTEBORGS
GYMNASTISKA INSTITUT**
Grundat 1911.
Förmåligaste utbildningskurs
för manlig och kvinnlig ungdom!
Massage och Sjukgymnastik,
Zandergymnastik,
Elektroterapi,
Värmebehandling
m. m.
Begränsat antal deltagare, gedigen ut-
bildning — främsta lärarekrafter —
stora, hygieniska lokaler. (Efter ut-
vidgningen 1917 medverka 12 lärare,
hvaraf flertalet läkare-specialister.)
Elevklinik. Frekvens ca 500 patienter årligen.
Begär illustrerat prospekt!

**Stockholms Nya Gym-
nastiska Institut**
börjar ettårig kurs den 16 sept. Full-
ständigaste utbildning.
Begär prospekt!
Adr. Stockholm 1.

Vid Professor Unmans Institut
börjar den 14 Sept. ny (ettårig) kurs i
Massage och sjukgymnastik.
Begär prospekt.
Brunkebergsgatan 9, Stockholm.

Med. Dr. E. Kleens
ettåriga kurs i massage
och sjukgymnastik för Damer
och Herrar börjar den 1 oktober kl.
10 f. m. Mästersamuelsgatan n:o 37,
2 tr. Obs! Prospekt begäres (tydligt
namn och adress) och anmälningar
mottagas städes under adr. Engel-
brektsgratan n:o 43 B, Stock-
holm.

Gerda von Sydows
SÅNG- OCH MUSIKINSTITUT
1 David bagares gata 1
A. T. 285 11. R. T. 94 33.

Misspyrdande hårväxt,
vårtor, födelsemärken m. m. afsläppts
medelst Elektrolysbehandling. (Råd-
fråga läkare ang. metodens tillförlit-
lighet.) Behandlar äfven håråfall,
nervös hufvudvärk m. m. Mottagn.
9-2, 4-6, Jakobsbergsg. 33, 2 tr.
A. T. Br. 18 12. Karin Mårtensson.

Blondt hår
bibehålles och blekes med Eau de Tin-
toret. Pris kr. 13:50 + porto. Fran-
ska Parfymmagasinet, Hofleverantör,
21 Drottninggatan, Stockholm.

Underlivslidande
och dylikt undgås bäst genom
bruk af lifmoderspruta. Pris
15, 19, 23 kr., med båda rören
20, 25, 30 kr. Lämpigaste
lösning är Noliberpulver 5 kr.
pr ask. Lifmoderspeglar 5 och
15 kr. Prislista mot 12 öre
porto.

CARL G. SCHRÖDER,
Möllvångsgatan 53 b, Malmö.
Mot grått hår och mjäll.
Härmed meddelas att det utmärkta
och så mycket efterfrågade hår-
vattnet mot grått hår som förhind-
rar håråfall och fullständig
borttager mjäll och som i
öfver 40 års tid förts i Fanny Gelins
Parfymmagasin, MaImorgsgatan 5,
PSthm, numera fås under adr. Firma
Fanny Gelin, Norrviken, Rikstel.
Norrviken 14. Pris 6:— kr. fraktfritt.

Köp i tide!
3000 kr. krigsmärken kr. 1, —
50 3, —
150 20, —
1000 kr. kolonier, 20, —
färdigsm. stuga enormt!
Kärl gräbta. Alla m. köpas.
500 alla olika 400, 1000-10, 2000-35 kr.
Frimärksbörsern
KÖPENHAGENS KLOSTERSTRADE 9

Birgitta-Skolan

Beridarebansgatan 17.

Undervisning i klädsömnad, linnesöm, barnkläder, konstbroderi,
knyppling etc. Praktisk och teoretisk kurs i väfning. Betyg efter
genomgången fullständig kurs.
Ny termin börjar i September vartill anmälan emottages skriftligen
eller i skolans lokaler.
Prospekt på begäran.
Riks 108 63. Allm. 41 48.

Elisabeth M. Glantzberg.

NU

bör prenumeration å Idun för
sista kvartalet verkställas, så att
afbrott i den regelbundna expe-
ditionen säkert undvikes. — —

IDUNS JULNUMMER

gediget och innehållsrikt som van-
ligt utdelas till julen gratis till
prenumeranter å uppl. B. och C!

Prenumerera i dag!

Utmärkta organ

för

annonsering i landsorten

äro följande tidningar:

- Arvika:** Arvika Tidning.
- Avesta:** Avesta-Posten.
- Borlänge:** Borlänge Tidning.
- Borås:** Borås Tidning.
- Eksjö:** Eksjö-Tidningen.
- Engelholm:** Engelholms Tidning.
- Eskilstuna:** Eskilstuna-Kuriren.
- Falun:** Falu-Kuriren.
- Gefle:** Gefle-Posten.
- Halmstad:** Hallandsposten.
- Hedemora:** Södra Dalarnes Tidning.
- Hälsingborg:** Hälsingborgs Dagblad.
- Härnösand:** Härnösands-Posten.
- Höganäs:** Höganäs Tidning.
- Jönköping:** Smålands Allehanda.
- Kalmar:** Barometern.
- Karlskrona:** Karlskrona-Tidningen.
- Karlstad:** Karlstads-Tidningen.
- Katrineholm:** Katrineholms-Kuriren.
- Kristinehamn:** Ansgari-Posten.
- Landskrona:** Landskrona-Posten.
- Linköping:** Östgöten.
- Luleå:** Norrbottens-Kuriren.
- Malmö:** Skånska Aftonbladet.
- Mariestad:** Tidning för Skaraborgs län.
- Mora:** Mora Tidning.
- Norrköping:** Östergötlands Dagblad.
- Nyköping:** Södermanlands Nyheter.
- Nässjö:** Nässjö-Tidningen.
- Oskarshamn:** Oskarshamns Tidningen.
- Sköfde:** Skaraborgs Läns Annonssblad.
- Sundsvall:** Sundsvalls-Posten.
- Trelleborg:** Trelleborgs Allehanda.
- Uddevalla:** Bohusläningen.
- Umeå:** Västerbottens-Kuriren.
- Uppsala:** Tidningen Upsala.
- Visby:** Gotläningen.
- Västerås:** Vestmanlands Läns Tidning.
- Växiö:** Smålands-Posten.
- Ystad:** Södra Skåne.
- Örebro:** Örebro Dagblad.
- Örnsköldsvik:** Örnsköldsviks-Posten.
- Östersund:** Jämtlands-Posten.
- Östhammar:** Östhammars Tidning.

S:ta Birgittaskolan

REGBRINGSGATAN 19-21, STOCKHOLM

Allm. Tel. 5190.

Förnämsta läroanstalt för kvinnligt handarbete.

Riks tel. 141 08

Undervisning i: Klädsöm, Fransk
linnesöm, Barnkläder, Konstbroderi,
Spetsösm, Knyppling, Monteringar o.
Gobelinväfnad. Filet ancien m. m.
Föreläsningar: Comtesse G., Fru
Alma Welander-Philip, Fru Ellen
Nordenstreng.

Anmälningar dagligen 10-5.
Prospekt på begäran för höstter-
minen som börjar 15 September.
6 frielever.

EMMY KYLANDER.

E. HULTS

Kvinnliga utbildningsskola och Flickpension i Djursholm
emottager elever på 3 mån. den 15:de sept. I Husmoderskursen ingår matlagning,
Kläd- och Linnesömnad, Konstslöjd och Målning samt föreläsningar i Konst- och
Litteraturhistoria, jämte besök i Stockholms museer under sakkunnig ledning. Som
valfria ämnen ingår Sång, Musik och Språk. Begär prosp. vari referenser äro in-
tagna, adr. E. Hults Flickpension, Djursholm. Tel. Riks o. Allm. endast Villa Hult.

FREJAMI - PASTILLERNA
skänka lindring och baf vid hals
och bröståtkammar



CHOKLAD-
ORFVERFABRIKEN
SÖDER
SÖLEN

TÄRNA FOLKHÖGSKOLA
Husmodersskolan.
Kurser 1 nov.—10 febr. och 1 maj—20 okt.
Begär prospekt, adr. Tärna.

Vår **PALSVARU** nya
KATALOG
är nu utkommen. Upptager
många nyheter till lägsta priser.
Ni sparar
genom att köpa direkt från oss.
Katalog gratis och franko
L. Maffsson & Co, Malmö

MUSIK- INSTRUMENT.

Endast prima och väl juste-
rade: gitarrer, mandoliner, gi-
tarmandoliner, gitarrlutor, vio-
liner, cittror, flöjter, klarinetter,
mässingsinstrument, sextetter af
förstklassig svensk tillverkning,
trummor, fodal, strängar och
öfriga tillbehör. Orglar från
främsta fabriker. Hög rabatt
vid extra kontant köp af orglar.

Frälsningsarméns Handelsdepartement.

Östermalmsgatan 24-26. Stockholm 5.
Telefoner:
Riks. 85 81 Allm. 63 72
Filial:
S. Allég. 9, Göteborg. R. 73 76.
Rikt illustrerad varukatalog,
innehållande fullständiga varu-
och prisuppgifter, sändes på be-
gåran gratis mot 25 öres porto.

En bok om hur man skall uppträda i sällskap

och i allmänhet för att blifva om-
tyckt och uppmärksammas, hur man
bortarbetar blyghet, försärdhet, o. dyl.
samt tillägnar sig det skick som
fordras af en angenäm sällskapsmän-
niska är.
"Konsten att uppträda"
Pris kr. 2:50 mot postförskott eller
frimärken från Bokkompaniet,
postfack 282, Stockholm 1.



**Husquarna
Ssymaskiner**
BÄSTA SVENSKA FABRIKAT

**En verklig hjälp
för hvarje husmor**
är den nyligen
utkomna boken

84 sätt
att fylla
**MITT
SKAFFERI**

af **ULLA ESSEEN.**
1:50.
Speciellt redogör förfat-
tarinnan för konservering
af
MJÖLK - SMÖR - KÖTT
Albert Bonniers förlag.

**Idun utgifves denna vecka
i A och B.**

SAGA

Sverges förnämsta skol- och premiebibliotek, omfattar nu 63 fullständiga delar.

"Barnbiblioteket Saga fyller en stor gagnarik uppgift särskilt
inom folkskolan och är till stor välsignelse och glädje för tusen-
tals barn. Dess goda syfte, dess gedigenhet och billiga pris äro
i hög grad lofvärda."
Gurli Linder.

"Sagas urval ur världslitteraturen kan icke överträffas."
Redaktör Ernst Skarstedt.

Barnbiblioteket Saga, pedagogiskt förstklassigt sätt, lätt-
lästa, intressanta och uppiggande
föreläsningar, förtjänar allt be-
röm för alla de goda sagböcker,
som utgifvas. Samtliga böcker äro
redigerade på ett öfverlägset och
äro lämpligaste premieböcker i
skolorna samt att våra sockenbib-
liotek ej få sakna en fullständig
samling af denna intressanta li-
teratur på barnens område.
Sverges kyrkliga folktidning.